Publicație lunară editată de DACIA REVIVAL INTERNATIONAL SOCIETY

DACIA
magazin

Director fondator: Dr. Napoleon Săvescu

Nr. 21 - aprilie 2005

Strănepot al regelui Decebal, Regalian alături de soția sa Sulpicia

ELIBERATORI AI DACIEI DE SUB JUGUL ROMAN

Pentru lichidarea unui popor se începe prin a-i altera, a-i șterge memoria: îi distrugi cărțile, cultura, religia, istoria și apoi vine altcineva îi va scrie alte cărți îi va da altă religie, altă cultură îi va inventa o altă istorie (de origine latină ori slavică după momentul politic). Între timp poporul începe să uite ceea ce este sau ceea ce a fost, iar cei din jur vor uita și mai repede: limba nu va mai fi decât un simplu element de folclor care, mai devreme sau mai târziu, va muri de moarte naturală. Noile forme istorice vor aduce elemente și simboluri noi de adorație care le vor îndepărta pe cele vechi. Din vechiul start spiritual vor rămâne undeva la un etaj inferior al cunoașterii, numai câteva cuvinte, expresii, tradiții, impresii, fragmente, nume de localități, munți și ape, fără un înțeles aparent. Formele vechi care cândva, au ocupat valența transcedentalului vor fi deplasate de formele noi care vor dicta componența și funcțiile «noului popor» așa cum s-a întîmplat cu noi.

Dr. NAPOLEON SĂVESCU

SUMAR

Noi nu suntem urmaşii Romei – O incursiune printre cuceririle lui Alexandru cel Mare, poposind de data asta în Grecia cotropită de armatele macedoniene. **Dr. Napoleon Savescu.** *pag. 2*

Traian – un conchistador renegat – Analiza pertinentă a adevăratului portret al lui Traian, personaj controversat nu numai în teritoriile cotropite, ci şi în propria sa ţară. **Dan Oltean.** *pag. 7*

Statul întemeiat de Regalian – O pagină extrem de puţin cunoscută a istoriei noastre îl consfinţeşte pe unul dintre urmaşii lui Decebal drept eliberator al Daciei**. Prof. Ioan Pachia Tatomirescu.** *pag. 12*

Tăblițele de plumb de la Sinaia – Continuă seria traducerilor de pe plăcuțele care reprezintă o cronică a poporului nostru scrisă în limbă Dacică. **Adrian Bucurescu.** *pag. 18*

Originea limbii române sau tirania prejudecăților – Problematica originii limbii române este dezbătută de această dată în raport cu prejudecăţile existente, adăugându-se în acelaşi timp elemente inedite. **Prof Maria Ciornei.** *pag. 23*

Transilvania – inima eternei Daco-Românii - o privire de ansamblu aruncată asupra zbuciumatei istorii a Transilvaniei ajungându-se la momentul Memorandumului**. Dan Ioan Predoiu.** *pag. 27*

EDITORIAL

IA SĂ NE MAI LASE ÎN PACE FOLCLORIŞTII ĂŞTIA!

Vladimir Brilinsky

Acest titlu reprezintă transcrierea exactă a spuselor lui Alexandru Vulpe istoric, arheolog şi academician pe de-asupra, într-o apariţie televizată. Emisiunea „Istoria polemică “ pe care am comentat-o, poate nu îndeajuns de profund, în editorialul trecut a stârnit o multitudine de reacţii. De la apariţia revistei niciodată nu am primit atâtea opinii din partea cititorilor ca acum. În proporţie covârşitoare acestea pun la zid intenţiile şi mai ales afirmaţiile celor care s-au încumetat să apară în acea emisiune.

Sincer nu aş fi insistat cu punerea pe tapet a acestei probleme dacă zilele trecute nu aş fi regăsit peste ani, cu totul întâmplător, o carte monumentală a neamului românesc, „Carpaţii tezaur de istorie“ a Luciei Apolzan, un veritabil titan al culturii noastre, personalitate nedrept izolată şi ignorată. Recitind paginile dedicate Platformei Luncanilor din Munţii Orăştiei, rod al unei cercetări laborioase de peste o jumătate de secol, n-am reuşit să nu mă gândesc cu ironie dar şi cu o infinită tristeţe în acelaşi timp la balcanismul de tip slav, la fanarioţii şi la turcii care şi-au pus -în accepţiunea „iluştrilor“ Djuvara şi Vulpe - amprenta asupra moştenirii româneşti.

Am refăcut, ce-i drept în pripă, presat de timp, traseul pe care cu atâta dragoste îl zugrăveşte Lucia Apolzan. Un traseu prin inima şi sufletul celor care se încăpăţânează să rămână pe locurile acelea uitate de lume, dar binecuvântate de Dumnezeu. Oamenii sunt tot acolo. Unii ninşi de vreme,alţii în plină putere .Mulţi însă din cei pictaţi dumnezeieşte în acea carte se odihnesc spre aducere aminte prin grădinile caselor cu două cruci la căpătâi. Se odihnesc mulţumiţi că în urma lor rămâne ceva. Acea moştenire care la rândul lor au dobândit-o nu de două–trei generaţii, ci de peste 2000 de ani. Pe oricine ai întreba de un obicei sau altul ţi-ar răspunde începând invariabil cu strămoşii daci. Arhitectura, obiceiurile,-veşnica relaţie mai bună sau mai rea cu fenomenele naturii sau cu jivinele pădurilor, toate vin de acolo de la daci. Aşa îţi răspunde orice localnic. Unii din ei pleacă de pe culmile Luncanilor mai jos, mai aproape de oraş atraşi de mirajul civilizaţiei citadine, dar cei mai mulţi rămân pe locurile unde au vieţuit înaintaşii lor. Dar cel mai important lucru este că acolo, pe Platforma Luncanilor, se fac nunţi şi se nasc copii. Unii dintre ei îşi beau încă primul lapte dintr-o gură de lup aşa cum se face de mult, de la Decebal încoace. Vor creşte mari şi vor duce moştenirea mai departe. Este acesta triumful vieţii asupra morţii. Este triumful asupra celor care fie din ignoranţă, fie din convingere prost cultivată, fie –cum spunea un reputat folcloristdin nonjudecată neagă moştenirea geto-dacă a poporului român.

Istoria neştiută a românilor

NOI NU SUNTEM URMAŞII ROMEI

• *Dr. Napoleon Săvescu*

A DOUA REVOLTĂ A GRECILOR DIN TIMPUL JUGULUI MACEDONEAN

(continuare din numărul trecut)

Aparent, atâta timp cât Alexandru Macedon a fost în Macedonia, grecii învinşi au stat cuminţi. Dar neliniştea, iritarea şi în special dorinţa de libertate i-au făcut din nou să redevină doritori de luptă împotriva hegemoniei barbare, macedonene. Între timp, noul rege al Persiei, Darius al III-lea – venit pe tron în mai 336 î.d.H., conştient de inevitabilitatea unui conflict macedoneano-persan, a hotărât să-i prevină, atrăgându-i pe greci nu numai cu promisiunile sale, dar şi cu aurul său. Astfel, Darius al III-lea a invitat statele greceşti la revoltă împotriva jugului macedonean.

Demostene al Atenei, persoană fără scrupule, a acceptat imediat 300 de talanţi şi şi-a început propaganda în favoarea cauzei persane. Grecii incitaţi şi excitaţi de dorinţa de libertate, în special încurajaţi de absenţa foarte tânărului rege macedonean, plecat în luptele din nord, îşi încep răzmeriţa.

Demostene aduce un bărbat grec, rănit, care spunea că luptase lângă trupele macedonene şi care susţinea că Alexandru a căzut în luptele cu „tribalii“ traci. Euforia, frenezia vitejilor greci la auzul morţii lui Alexandru nu mai avea margini producând, în special în Atena, o furie în masă împotriva străinilor, barbarilor macedoneni.

Moartea lui Alexandru Macedon însemna anularea pactului corintian, Grecia recăpătându-şi libertatea de care se bucurase înainte de bătălia căpătată la Cerone. Tebanii, pentru care garnizoana macedoneană de la Cadmeira era o adevărată insultă, au omorât câţiva ofiţeri macedoneni şi s-au baricadat în cetate, bazându-se pe ajutorul frăţesc al grecilor atenieni.

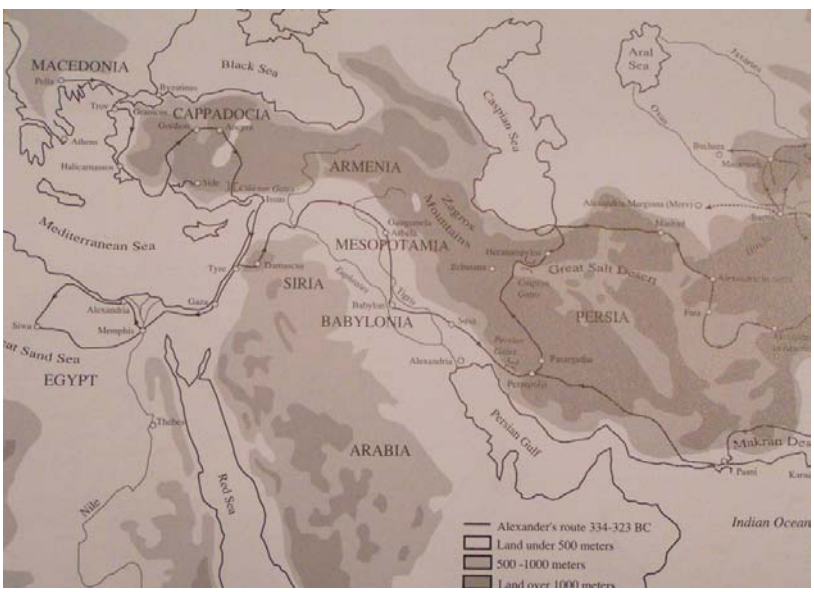

Harta cuceririi lumii de către „Alesul zeilor“. După „In the footsteps of Alexander the great“ de Michael Wood, University of California Press,1997

Arcadienii s-au ridicat şi ei împotriva macedonenilor desfăşurându-şi armata spre Istamus, refuzând să o retragă, în ciuda mesajului primit de la Antipater – generalul macedonean, de pe timpul lui Filip al II-lea – lăsat de Alexandru să aibă grijă de imperiu pe perioada campaniei sale dunărene. Au început, de asemenea, mişcări de eliberare în Etolia şi Elis.

Aceste veşti i-au parvenit tânărului macedonean, în vârstă de 21 de ani, în momentul bătăliei de la Pelion.

Deci, să-l judecăm în continuare nu numai ca rege al Macedoniei şi cuceritor al Greciei, ci şi ca pe… „un tânăr de 21 de ani“ educat şi arogant, mândru şi intransigent, exploziv în deciziile sale, un adevărat macedonean.

Aşadar el, regele macedonean, într-un marş forţat de 32 km pe zi, în 13 zile va fi la Onchestus, în Beoţia. Tebanii crezând că este doar Antipater sosit din Macedonia nu s-au prea neliniştit, iar când le-a fost anunţat Alexandru au crezut că era vorba de Alexandru Lyncestian care ar fi venit la tronul Macedoniei după moartea lui Alexandru Macedon. Greşeală fatală pentru ei, care o vor plăti foarte scump în faţa tânărului de 21 de ani. Acesta, la început, dând dovadă de maturitate politică, le-a propus tebanilor să renunţe la luptă şi să revină sub conducerea lui. Poate că Alexandru se gândea şi la vieţile ostaşilor macedoneni ce ar fi putut pieri în bătălie. Dar tebanii, încrezători în sine şi în fraţii greci, l-au atacat cu cavaleria.

Ziua următoare, Alexandru a înconjurat cetatea Tebei, oprindu-se în dreptul porţii Electra, unde se termina şi drumul dinspre Atena, dar care, în acelaşi timp, îl situa în poziţia cea

mai apropiată de garnizoana de macedoni de la Cadmeira. Şi încă din acest moment, el, barbarul macedonean, le promite încă o dată iertare tebanilor, dacă aceştia renunţă la luptă şi îi predau pe conducătorii instigatori. Tebanii răspund cu obrăznicie, cerând ca întâi să le fie predat lor generalul Antipater şi comandantul garnizoanei macedonene din Cadmeira. Apoi, aceiaşi tebani prost inspiraţi au anunţat printr-un curier urcat pe cel mai înalt turn al cetăţii că oricine vrea să se alăture lor şi marelui rege Darius al III-lea, în lupta pentru libertatea Greciei împotriva tiranului barbar Alexandru Macedon, este bine venit. Şi când te gândeşti că azi grecii îl consideră pe Alexandru grec! Iar pe macedoni nici mai mult, nici mai puţin decât „fraţi greci"!! Dacă grecii de acum 2.000 de ani ar auzi aşa ceva le-ar fi ruşine de urmaşii lor, care pentru un petic de pământ ocupat după primul război balcanic îşi reneagă istoria. În loc să se mândrească cu eroii lor, cum ar fi Pericle, ei şi-l aleg ca erou pe cel care i-a îngenunchiat, un străin, un barbar. Unde le-o fi mândria, cinstea grecească, helenică?

Dar să vedem ce le va face tânărul „erou grec" „fraţilor" tebani. Alexandru cheamă consiliul federaţiei statelor aparţinând ligii de la Corint.

În felul acesta, unea o parte a grecilor împotriva altei părţi, greceşti, cruţând vieţile soldaţilor macedoneni.

Este o ruşine pentru greci că au acceptat aşa ceva, iar de acest spectacol lamentabil al lipsei de unitate a grecilor va profita micuţul „barbar" trac macedonean. Masacrul populaţiei tebane nu a fost făcut de macedoneni, ci de grecii din Beoţia şi Focia. Aşa cum în 404 î.d.H., când colapsa imperiului atenian, iar tebanii şi corintienii cereau deputaţilor lor distrugerea Atenei din temelii, la fel se cerea acum distrugerea de pe faţa pământului a Tebei, iar acest lucru îl făceau grecii, şi nu macedonenii!

S-a cerut şi s-a realizat, de asemenea, reîmpărţirea teritoriilor aparţinând Tebei, cât şi vinderea ca sclavi a femeilor şi copiilor greci-tebani. Toţi fugarii din Teba au fost declaraţi în afara legii. Desigur, Alexandru Macedon ar fi putut să-i tempereze pe „prietenii" greci în avântul lor de a-şi arăta „dezgustul" faţă de neruşinaţii de tebani ce-şi doreau libertatea, dar nefiind interesul lui, i-a lăsat pe greci să-şi pedepsească ei înşişi fraţii doritori de independenţă. În final, el i-a lăsat să distrugă Teba până în temelii şi astfel, oraşul lui Cadamus şi Oedip, oraşul lui Epaminonda, a fost ras de pe faţa pământului.

Dar el, „barbarul" macedonean, veneticul, străinul, i-a oprit pe greci să distrugă casa lui Pindar, cel mai mare poet teban al timpurilor, arătându-le încă o dată deosebirea dintre demoni şi… tiran. O dată terminată această teribilă execuţie a nesupuşilor, s-a trezit iar spaima de macedoneni peste teritoriile greceşti. Pentru atenieni, veştile despre dispariţia de pe faţa pământului a cetăţii tebane şi a locuitorilor ei a căzut ca un fulger. Ei, atenienii, autorii intelectuali ai mişcării de eliberare, auzind de catastrofa Tebei, şi-au uitat promisiunile făcute tebanilor şi au trimis imediat mesageri la Alexandru să-l felicite şi să-şi arate supunerea. Comportamentul atenienilor a fost atât de josnic încât şi Ulrich Wilcken în *Alexandru the Great,* la p.75 îi condamna. Atenienii au arestat ei înşişi pe toţi conducătorii antimacedoneni, în frunte cu Demostene, predându-i „stăpânului barbar". Mult mai înţelept, tânărul macedonean, de 21 de ani, îi iartă din nou pe atenieni. Toate aceste întâmplări s-au petrecut la 3-4.000 de ani după ce carpato-dunărenii, arienii, invadaseră deja lumea. Probabil cunoştinţele lui Alexandru Macedon despre ei erau cam aceleaşi pe care noi le avem astăzi despre evenimentele petrecute acum 2-3.000 de ani. După „roirea" arienilor din spaţiul carpato-danubian, acelaşi spaţiu va da naştere marelui imperiu pelasgic, ai cărui urmaşi, tracii, vor continua tradiţia înaintaşilor lor în răspândirea culturii şi aptitudinilor lor de luptători. Macedonenii, ramură a acestor carpato-danubieni, pelasgi (capitala lor a fost Pela), traci, au fost cei ce pentru un timp vor recuceri vechile teritorii pelasgice, tracice de la greci, la fel cum ceva mai târziu, o altă ramură a lor, latinii, o vor face din nou. Dacă răspândirea culturii lor înseamnă să pornească războaie, să distrugă cetăţi şi popoare, să le subjuge şi să le forţeze să se închine la aceiaşi zei, atunci Alexandru macedon a fost un adevărat „răspânditor de cultură", cum la fel vor fi ceva mai târziu romanii, turcii musulmani şi alţii pe care nu-i menţionez pentru a nu intra în polemica religiilor. Dar să-l vedem în continuare pe „micuţul" pelasg Alexandru cum va cuceri lumea antică:

*Asia mică şi Anatolia

*Siria, Libanul, Palestina şi Egiptul

*India

*Pakistan, Iran, Irak

În cele din urmă, îi va „cultiva" el pe aceştia!

CUCERIREA LUMII ANTICE

La vârsta de 20 de ani, Alexandru a devenit regele Macedoniei şi al teritoriilor greceşti cucerite de tatăl său, Filip al II-lea.

La 21 de ani a pornit în campania dunăreană cu rezultatele descrise mai înainte. Se pare, însă, că gustul de aventură la un tânăr de vârsta lui, înconjurat de tineri ofiţeri macedoneni, bine educaţi, care ştiau să călărească, să vâneze, să participe la tot felul de jocuri sportive şi să bea mult vin, nu se putea opri numai la cucerirea Greciei.

Cunoscător al Iliadei, având chiar o copie a acesteia primită în dar de la profesorul său Aristotel, pe care o lua cu el peste tot aşa cum va face şi H. Schliemann după 2000 de ani pornit în descoperirea Troiei), încă sub influenţa povestirilor despre războiul troian, unde tracii-troieni au fost învinşi de grecii-ahei, El, Alexandru, decide să exploreze lumea antică în fruntea armatei sale, sporită ca număr prin absorbirea unui mare grup de soldaţi greci, de pe teritoriile cucerite de el, aşa cum mai târziu o vor face romanii şi turcii. Să nu uităm că aceste teritorii erau, de fapt, pelasgice, tracice la origine, ele fiind ocupate

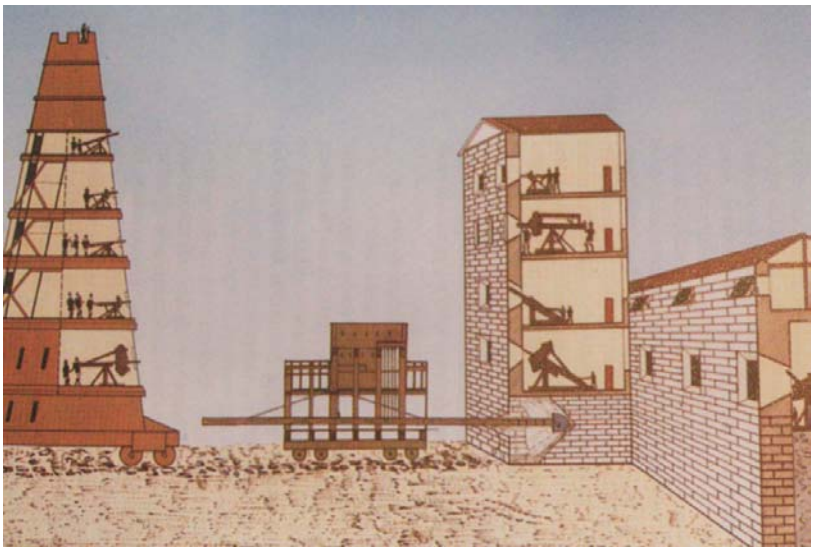

Noua tehnică militară folosită de Macedon se compunea printre altele din turnuri de asalt sofisticat construite și din berbeci de penetrare a zidurilor și porților cetăților

de greci prin sosirea acestora în 1900-1400 î.d.H. din estul Mării Caspice. Aşa că, în primăvara anului 334 î.d.H., la vârsta de 22 de ani, el, pelasgul Alexandru Macedon, porneşte în fruntea armatei sale spre Helespont (Dardanale), strâmtoare ce desparte Europa de Asia.

El este însoțit de ingineri, constructori de poduri şi turnuri de asalt mobile, aruncătoare de pietre, plus un mare număr de oameni de ştiință: botanişti, astronomi, filozofi, istorici şi propagandişti (Calistenes, nepotul lui Aristotel, a fost unul dintre propagandişti şi care în final va distruge relația bună dintre Alexandru şi Aristotel). Cum medicina nu putea fi neglijată, Alexandru ia cu el un numeros corp medical plus tone de medicamente şi materiale medicale.

Armata lui numărând 32.000 de soldați plus 12.000 soldați de avangardă care trecuseră deja cu un an în urmă Dardanalele, era gata de luptă. Probabil era una din cele mai de elită armate pe care le-a avut antichitatea, o armată invincibilă.

La ea se mai adaugă elita aristocrației macedonene, cavaleria, plus armata de heleni adunați din teritoriile ocupate din sudul Greciei (59% din soldații lui, auxiliarii mai sus-amintiți, totalizând, după Hammond, 90.000 de oameni).

Era o dimineață frumoasă (aşa trebuie să fi fost), puțin răcoroasă, a lunii mai, anul 334 î.d.H. Un vânt răcoros sufla peste Strâmtoarea Helespontului (Dardanale), împingând vasele macedoneanului spre Asia, pe o apă alb-albastră, reflectând corăbiile pline cu tineri înflăcărați de aventura necunoscutului. Pe vasul din frunte, un tânăr nu prea înalt (1,55 m), slab, cu o bărbie mai pronunțată şi cu un nas acvilin (ca al tatălui său), lăsa vântul să-i ridice părul lung arămiu. Ochii negri şi puțin bulbucați străluceau de dorințe neîmplinite: vroia Troia, vroia Asia, Persia, India, vroia LUMEA!

Îmbrăcat într-o armură făcută din plăci mici metalice, strălucitoare, îmbinate cu cureluşe de piele, pe piept având capul înfiorător al unei divinități uitate, scruta zarea, în timp ce preoții jertfeau un bou negru al cărui sânge îl aruncau în mare pentru îmbunarea zeilor. Ajungând la țărmul Asiei, el va sări primul din corabie, punând piciorul pe acest pământ, ca un stăpân.

Va merge în golful Besika unde va vizita mormântul lui Achile, beat de fericire şi vin, va dansa gol, fără haine, avându-l în preajmă pe prietenul şi iubitul lui Hefaistion. Alexandru a pus apoi o coroană de flori pe mormântul lui Achile, iar Hefaistion alta pe mormântul lui Patrocle, cei doi eroi, luptători şi „iubiți" ai războinicului troian. Să nu-l judecăm însă după legile de comportament de azi, acum mai mult de 2000 de ani ele nu se aplicau.

Într-un vechi templu închinat zeiței Atena, un ghid i-a arătat arme, lănci, scuturi care ar fi aparținut lui Achile. Alexandru a luat scutul lui Achile punându-l în loc pe al său. Acest scut îi va salva viața pe meleagurile de la Punjab, în drumul său spre cucerirea Indiei.

În continuare, drumul lui va fi vijelios şi fără întoarcere. Invazia LUMII începea. Marea bătălie pentru cucerirea Asiei se va da pe râul Granicus, cunoscut azi în Turcia ca Kocabas Cay.

Persanii reprezentau un imperiu formidabil de mare şi de puternic, capabil să ridice armate de mii şi mii de soldați fără a fi o problemă, dar… există un moment psihologic, destin căruia nimeni nu i se poate împotrivi. Lui Alexandru i s-a întâmplat ceea ce i se va întâmpla lui Cxortez în lupta împotriva lui Mentezums, 1700 de ani mai târziu, şi anume: „îi va surâde norocul"!

După ce a fost capabil să traverseze Dardanale fără a fi interceptat de marea flotă de război persană care „se plimba oarbă şi surdă" prin Marea Tracică (Egee), Alexandru, cu o mică armată, îi va înfrunta pe imperialii lui Darius al III-lea. Aceştia aveau şi un grup de mercenari greci în frunte cu Memnon din Rodhos, care-l considera pe Alexandru un barbar maniac, tânăr şi arogant, dar periculos prin disprețul său în fața morții tipic neamului nostru traco-dac. Memnon din Rodhos îi sfătuieşte pe persani să nu se angajeze în luptă directă cu macedoneanul, ci să-l hărțuiască doar, să-i taie legăturile de aprovizionare, să ducă tactica pământului pârjolit. Dar conducătorilor persani sfatul lui li s-a părut o insultă şi, parafrazându-l pe Mihai Eminescu, spuneau:

„Cum? Când lumea mi-e deschisă, a privi gândeşti să tac

Şi armata mea persană să se împiedice de-un trac?"

Era un amurg de mai, soarele se cobora leneş la orizont când armata

macedoneană soseşte la malul râului Granicus. De cealaltă parte îi aşteptau persanii – 10.000 de cavalerişti de elită, adunaţi de peste toată Asia, de la Bactria şi chiar din nordul Afganistanului. Alături de aceştia erau şi 4.000 de mercenari greci în care ura clocotea împotriva macedonenilor cuceritori ai Greciei; trupe de infanterie erau răspândite pe flancuri. Bătrânul general macedonean, Parmenio, îl sfătuieşte pe tânărul de 22 de ani, Alexandru, să amâne lupta până în zori, astfel armata se va odihni şi va putea lupta mai cu succes. Dar cine-l putea convinge pe el, pelasgul Alexandru, alesul zeilor?

Raportul de forţe era de 1:10, adică unui soldat din oastea macedoneană îi corespundeau 10 persani. Într-o linişte perfectă, în care parcă şi natura s-a oprit în loc, au răsunat brusc trompetele macedonene şi lupta a început. Într-un interval foarte scurt, Alexandru trece râul în fruntea armatei şi în strigătele de luptă ale vechilor zei macedoneni ai războiului (după M. Wood: *In the foot steps of Alexander the Great,* p.40) soseşte cu numai 1.000 de cavalerişti şi 500 de infanterişti peste râu. În praful ridicat şi în confuzia creată, ei, macedonenii, îi învinge pe persani care înmărmuriţi nu sunt în stare să se împotrivească. Jumătate din grecii mercenari care erau de partea persanilor au fost măcelăriţi, iar supravieţuitorii greci au fost trimişi în lanţuri, în minele de argint din Tracia. Mesajul trimis astfel persanilor a fost şocant. Ei nu puteau înţelege cum o armată aşa de mică i-a putut înfrânge. Victoria de la râul Granicus a deschis pentru Alexandru coasta Ionică, Asia Mică, micile cetăţi şi oraşe aşezate în acele locuri. Ele se supuneau unele după altele fără luptă, parcă hipnotizate de faima pelasgului macedonean. Doar câteva cetăţi greceşti i s-au împotrivit, una dintre acestea fiind şi Miletul. Învinşi, ei au beneficiat însă de mila lui Alexandru. Să nu uităm că jumătate din armata sa era formată din greci. Dificultăţile de comunicare dintre ofiţeri, soldaţi datorită limbilor diferite: macedoneana versus greca, la început nu au avut nici o însemnătate, dar nu şi după moartea lui Alexandru.

O altă victorie, mică după unii, dar care l-a ajutat pe Alexandru să nu fie ţinut pe loc în Anatolia, a fost cea de la Caria, unde acelaşi grec Memnon din Rodhos după ce şi-a trimis soţia persană (care mai târziu va deveni iubita lui Alexandru), Barsine, cu copiii lui Darius pentru a fi în siguranţă, va renunţa la luptă fugind pe mare, crezând că în felul acesta se va descurca mai uşor. Înainte de plecare el pune foc cetăţii. Din nou, tânărul Alexandru se dovedeşte un tiran cult, salvând din flăcări una din cele 7 minuni ale Lumii antice, mormântul regelui Mausolus, „Mausoleum“. Dacă Memnon ar fi continuat să reziste, Alexandru probabil niciodată nu ar fi putut părăsi Anatolia. Poate Darius ar fi fost salvat, iar India şi Egiptul, de asemenea. După cucerirea a peste 30 de oraşe, numai în Lycia, Alexandru îşi îndreaptă trupele la 90 de grade spre Nord, ajungând până la localitatea Gordion. Gordion a fost oraşul lui Midas al cărui tată, Gordius, a fost un emigrant trac din Macedonia, sosit acolo într-o căruţă de lemn, pe care a lăsat-o, ca pe un monument pentru posteritate, legată de un ţăruş cu un nod foarte complicat. Legenda spune că cine va deznoda acel nod va fi „Domnul Asiei“. Alexandru, după un moment de gândire şi tăcere, va scoate sabia şi va „tăia nodul Gordian“. Istoricul Arrian nu a fost sigur dacă povestea era chiar adevărată, dacă s-a întâmplat ori nu s-a întâmplat aşa, cert este că nodul a fost „deznodat“.

Alexandru îşi continuă înaintarea, la început estică spre Ancyra (Ancara de azi), apoi trecând peste râul Nely, pătrunde în Capa-Dacia (Capa Docia), locuri cucerite de strămoşii săi carpato-danubieni cu câteva mii de ani înaintea lui. Între timp, unul din marii lui duşmani, grecul Memnon, care distruse pe mare flota macedoneană, s-a îmbolnăvit şi a murit. În Babilon, la 1.000 de km depărtare de mare, regele persan, Darius al III-lea, la aflarea veştii morţii generalului său Memnon, nu ascultă de sfaturile unui alt comandant grec, mercenarul Caridemos, de a cumpăra cu aur pe grecii nemulţumiţi şi să-i pornească pe aceştia împotriva macedonilor, şi nu numai că Darius nu l-a ascultat, dar într-o discuţie plină de insulte grave, a ordonat executarea lui Caridemos. Această decizie el o va regreta mai târziu, însă nu şi Alexandru căruia norocul îi surâde de două ori. Fără un general cu experienţă, Darius va fi forţat să ia conducerea luptei împotriva macedoneanului şi va fi pierdut în urma bătăliei de la Issus (Kinet Huyuk) din noiembrie 333 î.d.H. Ce s-a întâmplat cu familia sa constituie un întreg aranjament de poveşti: faptul că grecii îl descriu pe Alexandru ca un „gerontofil“ îndrăgostit de mama lui Darius, femeie peste 60 de ani. Eu, personal, nu îi cred. Odată, învingător pe teritoriul Anatoliei, Alexandru îşi îndreaptă armata (332-331 î.d.H) spre teritoriile Siberiei, Libanului şi Egiptului de azi.

CUCERIREA TERITORIILOR SIRIEI, LIBANULUI, ISRAELULUI ŞI EGIPTULUI DE ASTĂZI

La 24 de ani (332-331 î.d.H.), Alexandru va începe cucerirea acestor teritorii. Folosesc numele locurilor aşa cum sunt ele azi cunoscute pentru a uşura înţelegerea cititorilor mai puţin specialişti în nume de localităţi şi teritorii necunoscute, pierdute în timp şi în groapa neiertătoare a istoriei: „uitarea“. Pe teritoriile menţionate mai sus s-au perindat triburi şi popoare. Ele au schimbat doar numele localităţilor, dar nu şi geografia. Cine ştie cine va domina aceste locuri în anul 4000 şi ce nume vor mai avea ele? Dar să revenim la tânărul nostru trac şi la consecinţele ce vor fi declanşate de acţiunile lui. După bătălia de la Issus, Alexandru l-a trimis pe bătrânul general Parmenia la Damasc pentru capturarea unor rămăşiţe persane dar, surpriză, el o va lua prizonieră pe Barsine, fata unui nobil persan. Ea avea o educaţie grecească şi fusese măritată până acum de două ori: o dată cu căpitanul de mercenari greci, Mentor din Rodhos, a doua oară cu cel mai înverşunat adversar al lui Alexandru,

generalul Memnon. Plutarh spunea că ea ar fi întreţinut relaţii intime şi cu Alexandru, având un băiat, numit Heracles. Ce s-a întâmplat cu acest copil al lui Alexandru nu se mai ştie. Între timp, armata lui Alexandru se mobilizează în jos pe coasta Feniciei (Siria şi Libanul de azi) unde toate oraşele şi cetăţile îl recunoşteau pe Alexandru drept urmaşul lui Darius al III-lea. Singura cetate care a încercat politica neutralităţii a fost Tyrul. Ei i-au trimis lui Alexandru daruri şi chiar o coroană de aur, dar nu l-au lăsat să pătrundă în cetate. Nu a fost o luptă uşoară pentru armata lui Alexandru, deoarece Tyrul era o insulă cu ziduri puternice şi cu un port cu peste 83 de corăbii în el. După ce armata lui Alexandru nu a fost în stare să cucerească singură cetatea Tyrului, din nou invidia şi gelozia „fraţilor“ greci, vecini ai Tyrului, vor fi folosite de el. Cu ajutorul unor corăbii feniciene, al flotei din Rodhos şi în special a celor 120 de corăbii ale regelui Ciprului, rezistenţa populaţiei Tyrului va fi înfrântă ori, mai corect spus, măcelărită sau trimisă în sclavie. Conducătorii Tyrului au fost executaţi împreună cu alţi 2.000 care au fost crucificaţi. După o rezistenţă de 6 luni, Tyrul va dispărea de pe faţa pământului. Aceasta este acţiunea „civilizatoare“ a macedonenilor nu numai asupra grecilor, persanilor, indienilor, ci şi asupra tuturor celor cuceriţi, subjugaţi de ei. Oare ne-am schimbat noi după 2000 de ani? Ferocitatea noastră s-a schimbat ea? Azi macedonenii trăiesc supuşi sub greci, bulgari, iugoslavi şi albanezi. Numai în patria-mamă, Dacia-Romană, ei sunt azi liberi, cu dreptul de a scrie, publica şi comunica în limba lor, macedoneană, aromână.

Alexandru, pătrunzând în cetatea Tyrului, s-a avântat cu sălbăticia celor 24 de ani ai săi şi cu experienţa căpătată în supunerea grecilor, omorând şi rănind pe oricine-i stătea în cale. Curtius spune că peste 10.000 de bărbaţi au fost măcelăriţi, dar şi Alexandru a fost rănit la picior, fiind nevoit să părăsească câmpul de luptă. Când guvernatorul Tyrului şi al întregului teritoriu al Gazei de azi a fost prins, Alexandru a ordonat ca gleznele să-i fie găurite şi legate de spatele unui car de luptă, şi plimbat de viu, zbătându-se de durere şi în chinurile morţii, în jurul pereţilor cetăţii; decizia lui Alexandru fiind parcă o imitaţie a tratamentului aplicat de Achile, tracului-raman Hector în timpul războiului troian.

În iarna aceluiaşi an, 332 î.d.H., Alexandru traversează Gaza pentru a intra în Egipt, fără nici o împotrivire din partea acestora. Ce-o fi simţit el atunci, la 24 de ani, în faţa piramidelor? Cine ştie? Pe urmele cui s-o fi simţit? O fi ştiut el de ai săi străbuni, carpato-danubieni, ga-ramani, cuceritori ai nordului Africii, cu 2000 de ani înaintea lui? Napoleon Bonaparte care-l va urma, ştia că priveşte la aceleaşi piramide văzute cu 2000 de ani înaintea lui de Alexandru Macedon. Dar el, Alexandru, era copilul timpului său, religios şi superstiţios, ciudat pentru noi cei de azi.

El va lua o cale lungă de peste 250 de km călărind pe cămile cam 30 km pe zi, pentru a ajunge la Siwa, unde preoţii egipteni ai templului „Oracolul lui Ammon“ îl vor recunoaşte ca fiu al Zeului şi îl vor numi chiar Faraon al Egiptului – în scris, după cum el a cerut (dar va fi scris nu în greacă, ci în egipteana hieroglifică). De fapt, noi nu vom şti niciodată cu adevărat ce s-a întâmplat acolo, ce schimbări asupra concepţiei lui religioase s-au produs. Un lucru este sigur că, profund impresionat de templul Oracol al Zeului egiptean de la Siwa, Alexandru s-a gândit poate pentru prima oară la moarte şi i-a dar ordin lui Aridaeus, un prieten foarte apropiat, ca atunci când va muri să fie înmormântat lângă tata Ammon, la Siwa! Acest lucru nu a avut însă loc niciodată, se pare, el fiind înmormântat sub fundaţia noului oraş, Alexandria.

Dar în mod ciudat, Alexandru nu se reîntoarce pe acelaşi drum: plecând de la Siwa, el o va lua pe un drum sudic, străbătând deşertul. De ce o fi ales acest drum riscant? Arrian spune că, după Ptolomeu (care se pare că l-a însoţit pe Alexandru în drumul spre Siwa), Alexandru a ales alt drum de întoarcere. De fapt, acel drum nu prea a fost cunoscut. 2000 de ani mai târziu, mai precis în vara anului 1942, generalul german Rommel îşi va pune întrebarea: „Care a fost drumul sudic de reîntoarcere a lui Alexandru?“ Generalul voia să găsească acel drum pentru a-i putea ocoli pe englezi în drumul său spre Egipt. Se pare că şi el, precum Alexandru, s-a dus la Oracol cu o singură întrebare: care a fost aceea, şi care a fost răspunsul oracolului, nimeni nu ştie.

Alexandru auzise de la Herodot despre legendarul Siwa şi încercarea lui Cambyses, fiul lui Cyrus – regele Persiei, de a cuceri şi distruge Siwa, luând un drum sudic, dar întreaga armată a lui Cambyses a fost înghiţită de nisip, a dispărut (poate studii arheologice viitoare vor redescoperi acea armată încă ascunsă sub nisip). Cine a elucidat parţial misteriosul drum de întoarcere al lui Alexandru a fost un arheolog egiptean care, în anul 1939, a descoperit la oaza Bahariya un templu necunoscut, acoperit de nisip. Înlăturând nisipul din jurul pereţilor, descoperă alte cartuşe de hieroglife menţionând că templul era închinat faraonului Alexandru şi patronat de doi zei: Horos şi Isis.

Când a avut timp Alexandru în scurta sa viaţă să dărâme şi să recucerească imperii, când a avut timp să construiască oraşe, cetăţi şi temple? Ce o fi simţit acel băiat de 24 de ani, venit de departe, din Balcani, ca să-şi construiască un templu acolo, în pustiu, în oaza Bahariya? Pe această rută, probabil, s-a întors el de la Siwa, pe această rută, probabil, generalul său Ptolomeu, care mai târziu va conduce Egiptul, i-a marcat drumul cu acest templu? Poate Alexandru a ordonat execuţia templului acesta mulţumind astfel zeilor pentru norocoasa întoarcere de la Siwa. La sfârşitul lunii ianuarie 331 î.d.H., Alexandru decide construcţia primului său oraş: Alexandria, precum al său tată a construit Filipopolis (Plovdiv-ul de azi). Acesta va fi primul din cele 30 de oraşe care-i vor purta numele peste tot în lumea cucerită de el. Alexandria trebuia să fie un centru de cultură, acolo, pe coasta Mediteranei şi aşa a şi fost. Alexandria a devenit El-Dorado cultural şi a stat aşa aproape 1000 de ani, până la sosirea Islamului.

Traian, un „conchistador“ renegat

Dan Oltean

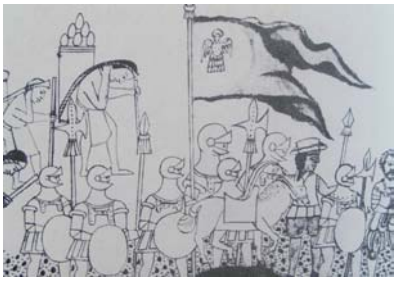

Între cotropitorii romani și cruzii conchistadori ai lui Cortez punctele comune sunt evidente, cruzimea, rapacitatea și dorința de îmbogățire.

Între cotropitorii romani și cruzii conchistadori ai lui Cortez punctele comune sunt evidente, cruzimea, rapacitatea și dorința de îmbogățire.

Dacia şi Spania

Între Hispania şi Dacia există, în pofida distanței geografice considerabile, legături dintre cele mai profunde. Situate la extremele lumii romanice aceste două provincii au fost interconectate material şi spiritual la realitățile vremurilor.

Vom trece în revistă aceste legături reciproce, urmînd să dezvoltăm punctual în paginile ce vor urma cîteva din aceste relații. Spania îi „oferă“ Daciei cuceritorul, adică pe Traian, urmează apoi un alt împărat hispanic, este vorba de Hadrian, care consolidează stăpînirea romană în Dacia. Pe de altă parte, nici locuitorii de prin părțile noastre nu s-au lăsat mai prejos. Mai întîi goții din Dacia, apoi vizigoții, după ce au viețuit pe meleagurile dunărene circa un secol, au plecat spre Spania, măturînd totul în cale. Ajungînd în peninsulă ei au pus capăt stăpînirii romane şi au întemeiat un regat vizigot cu sediul la Toledo. Dinastia regală spaniolă îşi aşază cu mîndrie originile în acest regat cu rădăcini getice.

A doua migrație dacică spre Spania se petrece acum, chiar sub ochii noştri. Sute de mii de români migrează din motive economice, ca şi vizigoții din urmă cu 1.700 de ani, spre tărîmul făgăduinței.

Spania atunci cînd nu mai poate rezista aridității pămîntului şi arşiței soarelui îşi aruncă peste continent cuceritorul, pe Traian sau îi trimite peste ape pe conchistadori. Între ei nu există decît o diferență de nuanță. Motivele sunt aceleaşi. Cînd nici pe conchistadori nu-i mai poate arunca peste mări şi tări îşi cheamă în mod tacit colonizatorii. I-a momit pe vizigoți pentru a putea să întemeieze un regat şi pentru a putea astfel să scrie o pagină de istorie glorioasă, pînă la invazia maură, iar acum îi cheamă pe românii dezmoşteniți. Multe orașe spaniole sunt copleşite de românii noştri. Pe cînd un nou regat dacic în Spania?

Traian, provincialul hispanic

Traian s-a născut în municipiul hispanic Italica, actualul oraş spaniol Sevilla, pe data de 18 septembrie, anul 53. Despre acest împărat Dio Cassius scria că: „pînă la acea dată nici un străin nu devenise împărat al romanilor“ (*Istoria Romană*, 68, 4). Cu adevărat, Traian este primul provincial ce devine împărat la Roma. Complexele sale de etern provincial şi-au pus amprenta pe tot ce a făcut.

Venit dintr-o Spanie aridă, fără tradiții romane, cuceritorul întîlneşte modelul lui Alexandru cel Mare şi-l preia fără discernămînt. Începe ca şi macedoneanul cu Dacia şi visează să ajungă în India. Între timp cucereşte cam aceleşi provincii ca şi Alexandru.

În epoca lui Traian imperiul roman atinge maxima sa dezvoltare teritorială. Cu alte cuvinte, complexele provincialului Traian se vor repercuta asupra întregului imperiu. La cei 44 de ani cît avea atunci cînd a devenit împărat, Traian era un provincial. Născut în provincii, cuceritorul va supune țări după țări şi îşi va da sfîrşitul departe de casă, tot într-o provincie.

Cine poate localiza astăzi pe hartă unde era oraşul Selinuntum din Cilicia, urbe în care mărețul împărat şi-a găsit sfîrşitul?

Traian, renegatul

În pofida operei sale de cuceritor, ne-am fi aşteptat ca hispanicii, din rîndul cărora a plecat şi urmaşii lor spanioli să-i fi înălțat un cult apoteotic. Nimic mai fals. Hispanicii şi spaniolii de mai tîrziu nici măcar nu-l amintesc în cărțile lor. Traian este un personaj lipsă din istoria de mai tîrziu a conchistadorilor. De ce nu-l venerează cuceritorii pe Traian? De ce doar cu-

La Ranistorum setos de sânge și plin de cruzime, trufașul Traian arată soldaților capul regelui Decebal.

ceriți au complexe traianice? De ce suntem noi, o parte a românilor, orbiți de acest mit fals?

Căutînd poate aceleaşi răspunsuri reputatul Alexandru Busuioceanu, pornit şi el pe drumul bejaniei spre Spania în urmă cu 70 de ani, a ajuns la concluzia că nu mitul lui Traian este cel care călăuzeşte istoria conchistei spaniole, ci dimpotrivă, la ridicarea Spaniei se află un mit opus: mitul getic. In studiul *Zalmoxis sau mitul dacic în istoria şi miturile spaniole* Busuioceanu scrie: „Intenția mea era de a căuta în textele medievale tradiția spaniolă despre cucerirea Daciei de către împăratul Traian. Cred a fi parcurs în acest scop toate cronicele şi textele publicate, în care urmele unei asemenea tradiții se puteau afla…Dar rezultatul cercetării mele a fost altul decît cel pe care îl aşteptam“

Cu alte cuvinte, la originea luptelor de eliberare împotriva maurilor şi mai tîrziu la expansiunea atlantică nu a stat mitul lui Traian de cuceritor, de nou Alexandru cel Mare. În contextul luptelor cu islamicii şi în contextul luptelor pentru supremația atlantică, spaniolii nici măcar nu-l amintesc pe compatriotul lor născut în sudul provinciei. Este prima mare renegare a lui Traian. Este renegarea conchistei. Visul spaniol se înfiripează şi prinde viață fără Traian. A doua renegare aveau să i-o aplice creştinii, dar despre ea vom vorbi ceva mai încolo.

„Conchistadorul“

Deşi nu constituie un model de urmat pentru generația conchistadorilor din secolul 16, Traian se comportă cu un avans de 1400 de ani ca un adevărat conchistador. Fără să ştie, Traian procedează ca un Cortes sau ca un Pizarro. Născuți pe aceleaşi semideşerturi hispanice, aceşti oameni dau dovadă de o cruzime neomenească.

Părintele personajului prin excelență hispanic, Don Quijote, scriitorul Miguel de Cervantes spunea despre aceşti conchistadori că ei au găsit în teritoriile de peste ocean: „refugiu şi azil al deznădăjduiților din Spamia, biserică pentru răzvrătiți, libertate pentru asasini, paletă şi pînză verde a jucătorilor, loc de atracție a femeilor uşoare“. Astfel vedea nemuritorul geniu Lumea Nouă, locurile şi oamenii săi.

Cam la fel vor fi stat lucrurile şi în Dacia „conchistadorului“ Traian.

La început moarte şi trădare la tot pasul, apoi măsurarea cu piciorul a noilor teritorii, ce cuprindeau 1 000 000 de picioare romane. Au urmat mutările de populații şi de religii dintre cele mai pestrițe. Au fost aduşi aici „ex toto orbe Romano infinitas eo copias hominum“. La fel ca şi conchistadorii spanioli din America, Traian s-a purtat în Dacia ca un criminal: a distrus templele dacilor, le-a omorît preoții şi a interzis practicarea religiei strămoşeşti. A deportat mulțimi nesfîrşite de localnici şi le-a impus reguli draconice de viață.

Întîlnirea dintre Traian şi Decebal seamănă în oglindă cu cea dintre Cortes şi Moctezuma. Două războaie i-au trebuit şi unuia şi altuia pentru distrugerea unei civilizații. Scopul celor doi conchistadori era în subsidiar căutarea marilor tezaure regale. Cortes, fără să ştie, era pe urmele renegatului Traian în căutarea comorilor mexicane.

Singurele mari diferențe între Lumea Nouă şi Dacia romană constau în faptul că romanii nu cunoşteau, din fericire, praful de puşcă şi că Decebal spre deosebire de Moctezuma nu era un trădător.

El Dorado

Jefuitorul Daciei, „conchistadorul“ Traian a primit cu trei ani înainte de moarte titlul de Optimus princeps. Pe urmele lui Alexandru cel Mare, în toiul războaielor cu parții, Traian cere de la Senatul roman să-i acorde acest cognomen de Optimus princeps, care însemna că el este „cel mai bun în toate privințele.“

Traian, ca şi Cortes, care după cucerirea Mexicului a devenit guvernator şi căpitan general al Noii Spanii, nu putea să primească aceste epitete decît după ce a găsit marea comoară. Cu banii din tezaurele regale, Traian a devenit optimus, iar Cortes mare guvernator.

Columna traiană redă două scene în care soldații romani descoperă comorile regale. O captură se petrece undeva lîngă un sanctuar, legionarii ducînd cu spatele doi saci plini de monede, iar cealaltă ascunzătoare este plasată undeva sus în munți, dovadă fiind relieful stîncos. Aici a fost nucleul tezaurului, deoarece la transport sunt folosiți mulțimi de măgari. Potrivit grecului Ioan Lydianul, care în secolul 6 d. Ch reproduce un pasaj din Getica lui Criton,: „Traian …a capturat în greutate de 5 000 000 de libre aur şi dublul de argint, în afară de paharele şi vasele de neprețuită valoare, turmele de vite şi armamentul, ca şi bărbații luptători excelenți în număr de peste 500 000 luați cu arme cu tot“ (*De magistratibus,* 2, 28). Transformat în kilograme, avem 164 000 kg de aur şi 331 000 kg de argint. Unii istorici din secolul 19 au considerat că Ioan Lydianul a copiat greşit din cartea lui Criton, încurcând unitățile de măsură, drept pentru care totul trebuie redus cu 10%. Chiar şi aşa cele 16,4 tone de aur şi cele 33,1 tone de argint reprezintă ceva fabulos.

Aceste comori, descoperite în anul 106 d.Ch., i-au permis lul Tra-

ian să poruncească „să fie topită orice monedă care nu avea aliajul obişnuit“ (Dio Cassius, *Istoria Romană,* 68, 15). Cu o asemenea bogăţie în aur „conchistadorul“ hispanic putea renova Roma, putea să înalţe Columne şi arcuri de triumf, apeducte, putea să plătească subsidii şi să pornească cucerirea Partiei.

Comoara dacilor a fost salvatoarea finanţelor coruptului imperiu roman, imperiu care după secolul 2 d.Ch. a intrat în putrefacţie morală şi economică. La fel s-au petrecut lucrurile şi cu regatul Spaniei, ceva mai tîrziu, cînd aurul de peste ocean a dus la ruină acest imperiu a lui Don Quijote. El Dorado a fost mitul ce i-a împins spre acţiune atît pe „conchistadorii“ din secolul 1 d.Ch., cît şi pe cei din secolele 15-16 d.Ch. Pentru Traian El Dorado a fost Dacia. După jefuirea comorii regale a dacilor a urmat exploatarea sălbatecă a minelor de aur din Munţii Apuseni.

Exploatarea aurului din munţi a constituit în epoca romană un monopol imperial. Toată industria jafului din aceste mine a încăput pe mîna lui Traian şi a oamenilor săi de încredere. Atunci cînd aurul dacic a început să se ascundă tot mai mult în adîncurile muntelui a început colapsul imperiului şi „conchistadorii“ au lăsat provincia în voia valurilor migratoare. Cam la fel s-au petrecut lucrurile şi în Noua Spanie, întemeiată de Cortes. Tezaurul aztec din Mexic a fost descoperit de conchistadori în 1519, iar în 1534 a a urmat tezaurul incaş din Peru. Comoara incaşă a fost estimată chiar de spanioli la circa 39 tone. Potrivit datelor din arhivele spaniole numai în perioada 1521-1660 din America au fost aduse în regatul spaniol 18 000 tone de argint şi 200 tone de aur.

Comentariul sadic al lui Cortes referitor la toate aceste jafuri este: „Noi, spaniolii, suferim de o boală a sufletului a cărei singur remediu este aurul“.

Traian pus la Indexul bisericii

Deşi pleava Spaniei plecată peste Ocean în chip de cuceritori a procedat ca şi pleava Romei venită în Dacia, totuşi mitul lui Traian lipseşte şi într-un caz, şi în celălalt.

Traian este renegat de hispanici şi mai apoi de spanioli şi este pierdut prin măruntaiele istoriei de către dacii de la nordul Dunării. Renegarea catolică a lui Traian are un motiv foarte clar: împăratul optimus a fost prigonitor al creştinilor. Traian a fost pus la Indexul bisericii de către Sf. Augustin, care în lucrarea *Cetatea lui Dumnezeu* (18, 52) îl aşează pe împăratul „cel bun“ pe lista persecutorilor. Împăratul este răspunzător pentru cea de-a treia persecuţie anticreştină.

Datorită punerii la Indexul bisericii catolice, numele lui Traian nu a mai putut fi rostit, scris de către credincioşi. A-l rosti însemna o blasfemie în numele lui Dumnezeu. Iată deci că după numai doua secole distanţă de la primirea cognomenului de optimus, biserica îl va trece în rîndul personajelor despre care este interzis să vorbeşti. Vom vedea ceva mai tîrziu ce consecinţe va avea acest fapt pentru istoria românilor. Cuceritorul Traian va fi scos de la Index abia în secolul 13 de către papa Inocenţiu al 3-lea (1198-1216). Tot atunci Dante îl scoate pe slăvitul împărat din purgatoriu şi îl aşează în paradis (a se vedea *Divina Comedie, Purgatoriul*, X, 73-76, şi *Paradisul,* XX, 100-117).

Traian, prigonitorul creştinilor, nici nu a scăpat bine de tenebrele Infernului şi de întunecimea Purgatoriului, cînd în 1597 statuia de pe Columnă i-a fost dată jos şi topită. În locul ei a fost aşezată statuia patronului spiritual al Romei, cea a lui Sf. Petru. Împăratul anticreştin a tăiat în dealurile Romei locul pentru Forum, unde avea să-şi amplaseze Columna, monument în care spera că i se va păstra cenuşa trupului. Este o ironie a sorţii că urna de aur cu ultimele resturi ale „conchistadorului“ a dispărut, furată fiind de plebea Romei sau de migratorii ostrogoţi. Astfel că Traian ca şi Cortes sau ca şi Atila, Hitler ori alte personaje tenebroase nu are mormînt.

Istoria i-a dat acestui împărat ceea cea a meritat: o soartă postumă identică cu cea a cuceritorilor sale. Din cenuşa din urnă s-a ales doar praful, la fel ca şi din imperiul său mult lărgit.

Traian, pedofilul

Faptul că numele unui asemenea personaj a fost interzis de către oamenii bisericii pentru a fi pomenit are la bază în principal motive directe de ordin religios, ţinînd de postura sa de prigonitor al creştinilor, dar şi indirecte, legate de comportamentul său imoral. Mai multe fapte relatate chiar de istoricii antici stau mărturie pentru imoralitatea acestui hispanic devenit peste noapte împărat.

Cea mai gravă acuzaţie este aceea de pedofilie. Dio Cassius mărturiseşte: „ştiu foarte bine că avea o anumită înclinaţie spre băieţii tineri şi spre vin“ (*Istoria Romană,* 68, 7).

O altă acuză pentru imoralitatea împăratului se referă la plăcerea sa pentru spectacolele cu gladiatori şi pentru crimele comise cu ocazia acestor spectacole. Iată ce spune acelaşi Dio Cassius despre momentele ce au urmat victoriei asupra dacilor din al doilea război: „timp de 123 de zile au durat spec-

tacolele în care au fost ucise pînă la 10.000 de animale sălbatice şi domestice şi în care au luptat 10 000 de gladiatori".(*Istoria Romană,* 68, 15).

În 1597, anul cînd pe Columnă a fost aşezată statuia lui Sf. Petru, catolicii au fost nevoiţi să demanteleze ultimele scene, cele din partea de sus, deoarece acestea arătau latura lui Traian de criminal de război. Avem în aceste ultime scene cîteve episoade oribile pe care nici măcar Cortes nu era în stare să le comită. La un moment dat, Traian ţine în mînă capul retezat al regelui Decebal, pentru a-l arăta soldaţilor dornici de sînge, prilej cu care împăratul a fost aclamat ca imperator. În scenele următoare, aceleaşi armate aduse în Dacia de pretutindeni masacrează la ordinul imperatorului mulţimi de daci care nu au vrut să se supună jugului roman. Şi aceste scene oribile au fost şterse cu dalta de pe Columnă de către catolici.

Pierderea cărţilor despre Dacia

Cuceritorul şi jefuitorul Daciei a aplicat sanctuarelor dacice din Munţii Orăştiei, în special celor de la Sarmizegetusa Regia, un tratament pe care contemporanii săi romani îl numea *damnatio memoriae*.

În linii mari, „conchistadorii" lui Traian au lovit cu barosul în toate bazele de andezit ale templelor dacice, spărgîndu-le în mod ritual. Acelaşi procedeu l-au mai aplicat romanii numai pentru templele evreilor şi ale cartaginezilor.

Zeii trebuiau izgoniţi din temple. Ei ţineau treze aceste popoare împotriva cotropitorilor. Prin lovituri de baros şi de sabie, romanii au încercat să şteargă memoria acestor brave popoare.

Traian şi de această dată a primit răzbunarea istoriei. Demantelînd templele dacilor, el insuşi a fost supus practicii rituale de *damnatio memoriae* de către Biserică. Timp de peste 1000 de ani numele său nu a mai putut fi pomenit sau scris.

Din cauza acestei interdicţii sacre, toate cărţile în care era descrisă istoria Daciei ori războaiele lui Traian la nord de Dunăre s-au pierdut.

Aceste cărţi nu au mai fost copiate, fiind puse la Index. Prin aplicarea acestui tratament, călugării din mănăstiri, singurii care se preocupau de recopierea cărţilor, au oprit reduplicarea Geticii lui Traian, a lui Criton şi a tuturor celorlalte cărţi în care era amintit numele imperatorului.

Singura lucrare, nici aceasta integral păstrată, este cea a lui Dio Cassius, *Istoria Romană*. Păstrarea ei, recopierea acestei lucrări se datorează unui călugăr bizantin, Xiphilinus. Dacă nici acest călugăr bizantin nu se apleca peste migăloasa operă de copist, noi nu am fi avut despre războaiele romane din Dacia decît cele 5 cuvinte, atîtea cîte s-au păstrat din Getica lui Traian: „inde Berzobim, deinde Aizi processimus"

Consecinţele pierderii acestor cărţi pentru poporul român sunt dintre cele mai grave. Vreme de 1500 de ani locuitorilor de la nordul Dunării li s-a răpit identitatea etnică, după retragerea aureliană. Stearsă din cărţi, translată la sud de Dunăre, identitatea etnică a Daciei va disparea în valurile migraţiilor.

Vor deveni daci şi geţi, prin acest rapt de identitate, goţii, vizigoţii, danezii, suedezii etc. În tot acest timp cei rămaşi la nordul fluviului vor fi numiţi de veneticii istoriei: walahi, volohi, olahi etc.

Urmările anticreştinismului şi imoralităţii „conchistadorului" Traian au fost ca un blestem pentru locuitorii Noii Dacii, pentru cei rămaşi în dreapta fluviului după momentul Aurelian.

Urmele lui Traian în Dacia: a troieni, troian

Folclorul românesc păstrează şi el urmele, consecinţele, acestui vid identitar la care ne-au supus faptele „conchistadorului" hispanic. Urmele stăpînirii lui Traian în Dacia, ca şi cenuşa trupului său s-au troienit. Verbul a troieni exprimă acţiunea acestui personaj complexat. După el totul s-a troienit, totul a căpătat amprenta personalităţii sale.

A troieni şi troian sunt cauza şi efectul unei acţiuni lipsite de finalitate istorică. Vîntul ia zăpada, această esenţă a efemerului, şi o troieneşte, o ridică sub forma unei bariere dincolo de care nu se mai poate răzbi.

Traian prin războaiele sale a troienit istoria şi a transformat-o într-un troian, intr-un obstacol. După Traian şi troianele sale, istoria noastră s-a înzăpezit. De atunci trăim într-o continuă iarnă istorică în care viscolele nu se mai termină.

În Dacia de după Aurelian, ceea ce nu s-a troienit s-a transformat în grădişte. Triburile migratoare ale slavilor au găsit aici atît troienele, troianele, dar şi mormanele de ruine ale fostei stăpîniri traiane.

Capitala Daciei, Ulpia Traiana, s-a transformat, în timp, în grădişte. Vreme îndelungată fosta capitală a Daciei lui Traian, din Ţara Haţegului, s-a numit Ruină. Aşa este cunoscută de oamenii evului mediu.

În toată România, acolo unde nu avem un troian, există în schimb o grădişte, o ruină.

Si ca absurdul moştenirii romane să-şi atingă apogeul, ţăranii români îşi încep pluguşorul invocîndu-l pe „bădia Traian“, chiar în mijlocul iernii. Numai avînd un asemenea conducător, supuşii, urmîndu-i exemplul, se puneau la arat în toiul iernii, printre troiene, ocolind grădiştele. Aceasta este încă una din moştenirile epocii lui Traian: agricultura troianică.

Mitul getic în istoria Spaniei

Rezumînd cele spuse pînă acum, putem conchide că Traian nu este recunoscut tocmai în patria din care a plecat, că a fost renegat atît de conchistadori, cît şi de biserica lui Petru.

Nici în patria în care a venit, Traian nu s-a bucurat de o memorie mai bună: cărţile în care i-a fost scris numele n-au mai fost copiate, iar poporul nu şi-l aminteşte decît din ipostaza unui personaj de prisos (a troieni) sau a unui obstacol (troian). În colinde acţiunile sale sunt de-a dreptul absurde: porneşte plugurile iarna. Traian nu este prea departe de baba Dochia, care şi ea pleacă la cules de fragi pe zăpadă.

Aşa cum era şi firesc, destinul istoriei l-a aşezat pe Traian acolo unde îi era locul.

În Spania, amintirea împăratului se află încă cuprinsă de o puternică amnezie istorică, iar în Dacia urmele lui se pot încadra în categoria a ceea ce ţine de absurd, de obstacol sau cel mult de prisos. În schimb, istoria Spaniei musteşte de mitul getic, de utopia getică, cum îi va spune Alexandru Busuioceanu.

Toată istoria Spaniei este brăzdată de numele lui Zalmoxes, Burebista, Deceneu, Decebal.

Goţii şi vizigoţii i-au aşezat la temeliile lor identitare pe eroii Daciei, pe zeii şi semizeii ţării în care ei au vieţuit mai bine de un secol înainte de a pleca în Spania. În acest mod, începuturile Spaniei se află în Dacia.

Paradoxal, Zalmoxes şi Burebista sunt întemeietorii Spaniei. De la ei porneşte totul. Traian nu este decît un accesoriu.

În studiile sale pertinente, Busuioceanu a arătat treptele adulaţiei geţilor de către spanioli. Totul începe se pare în secolul 6 d.Ch., odată cu *Getica* lui Iordanes, got şi el. Un secol mai tîrziu, episcopul Isidor, episcopul Sevillei, oraşul în care s-a născut Traian, amplifică acest mit. Isidor nu-l aminteşte absolut deloc pe marele cuceritor.

În secolul al 13-lea arhiepiscopul Rodrigo Jimenez de Rada face din daci şi din geţi concepte ale istoriei naţionale spaniole. În *Historia Gothica* îi întîlnim pe *„Don Dicineo, don Zalmoxen, don Boruista“*. Ideea getică se regăseşte şi în cărţile regelui Alfonso al X-lea Înţeleptul, unde *Dicineo* apare ca un sfînt. Titulatura pe care regele i-o dă lui Deceneu este cea de *el Sabio*, adică cea de Înţeleptul.

Concluzia care se desprinde din analiza tuturor acestor cronici şi cărţi spaniole este că nu mitul lui Traian a însufleţit renaşterea Spaniei, ci mitul getic.

Nu ne rămîne decît să ne întrebăm retoric: dacă invazia popoarelor goţilor şi vizigoţilor din Dacia în Spania a permis apariţia mitului dacic în istoria iberică, ce mit se va naşte în Spania de astăzi sau de mîine după masiva migraţie a forţei de muncă provenită din România spre Peninsulă? Ce mit dunărean va călăuzi istoria Spaniei în următoarele secole?

Cei peste 500 000 de români plecaţi la muncă în ţara lui Traian, a conchistadorului renegat, ridică economic această nouă patrie şi vor însufleţi din nou, cu siguranţă, acest tărîm al Europei noastre.

Cultul lui Traian la Deva?!

În aceste condiţii, în care Traian este un antierou pentru biserica Romei şi pentru spanioli, iar pentru români este un personaj anodin, chiar absurd, edilii Devei s-au încumetat să ridice pe locul statuii lui Petru Groza o statuie, lui Traian, unică în Europa. În plus, aceiaşi edili ai Devei întreţin în jurul fostului împărat un adevărat cult de esenţă păgînă, anticreştin. Doar înainte de creştinarea imperiului roman acest cult imperial era permis. După reformele lui Constantin cel Mare, orice cult imperial a fost cu desăvîrşire interzis. Singurul împărat al românilor va fi de atunci Mîntuitorul Creştin.

Să înţelegem că actualii edili ai Devei sunt de acord cu modelul anticreştin al lui Traian şi că pot să treacă cu uşurinţă peste comportamentul său imoral (pedofilie, crime etc.)?

Le amintim elililor Devei că, indiferent de motivaţia pentru care sprijină anual acest cult imperial, anticreştin, istoria îi va condamna la uitare pe toţi cei care susţin personajele damnate.

Mai ştie cineva ce primar avea Deva în anul în care a fost amplasată statuia altui damnat: Petru Groza?

Peste cîteva decenii *damnatio memoriae* va acţiona la fel de nemilos!

●

Dacia (DACOROMÂNIA) - Statutul întemeiat de Regalian (258 - 268), strănepotul regelui-erou Decebal

Prof.dr. Ion Pachia Tatomirescu

Nemaisuportând exploatarea sângeroasă imperial-romanică, abuzurile funcționarilor, corupția etc., din vremea împărăției lui Gallienus (253 - 268), în toamna / iarna anului 257 d. H., Vlahii (Dacoromânii) din provinciile dunarene, Pannonia, Dacia (Traiana) şi Moesia, s-au răsculat. În fruntea rasculaților a trecut chiar guvernatorul Pannoniei, Ingenuus, un destoinic general şi om politic, avându-şi obârşiile între răsculați. În valahica-i capitală, Sirmium (azi Sremska Mitrovica), Ingenuus s-a declarat împărat al Vlahilor din Valea Dunării. În primavara[1] anului 258 d. H., împotriva rasculaților a pornit prompt împăratul Gallienus cu trupele de represiune. Printre comandanții cavaleriei, participanți la înăbuşirea în sânge a rasculaților, se află şi dacoromânul Marcus Acilius Aureolus (cf. RDGIR, 59). Ingenuus moare în bătălia pentru independență de la Mursa (azi, Osjek-Croatia - cf. Fontes, II, 105). Gallienus îşi arată neasemuita-i cruzime față de Vlahii răsculați, îndeosebi față de cei din Moesia, ordonând şi condamnarea la moarte a rudelor insurgenților, ceea ce a stârnit mari nemulțumiri şi în rândurile armatelor imperiale, având majoritatea comandanților ridicați dintre Vlahi, cât şi preponderența dacoromâneasca între razboinicii de rând. Spre a diminua tensiunea acumulată în armatele imperiale, în rândurile militarilor din Dacia (Dacoromânia), catre sfârşitul primaverii anului 258, Gallienus a fost nevoit să numească în funcția de comandant suprem al armatelor dunareano-balcanice pe generalul Regalian.

Documentele ni-l arată pe Regalian drept comandantul forțelor armate din ducatul Illyriei, sintagma[2] prin care erau desemnate provinciile imperial-romanice din spațiul pelasgo-daco-thracic / dacoromânesc (valahic): Thracia, Moesia, Dacia (Dacia lui Decebal = Dacoromânia Nord-Dunareana), Dalmația şi Pannonia - „...dux factus est et dux totius Illyrici. Habet in potestatem Thracios, Moesos, Dalmatos, Pannonios, Dacos exercitus.“ (SHA, 146).

Regalian - aidoma străbunului său, regele-erou de la Sarmizegetusa, Decebal - s-a evidențiat ca mare strateg; în Scriptores Historiae Augustae, istoricul Trebellio Pollio, subliniază că Regalian „totdeauna a fost un bărbat priceput în treburile militare“ („vir in re militari semper probatus“); „a purtat cu vitejie multe lupte împotriva Sarmaților“ („hic tamen multa fortiter contra Sarmatas gessit“); „se spune ca el era de neam dacic, fiind chiar rudă cu însuşi Decebal“ („...gentis Daciae, Decibali ipsius, ut fertur, adfinis“); „...ceea ce arată că era demn de a împărăți“ („...quod dignus videretur imperio“ - ibid.). La 21 iunie 258, o dată cu intrarea în sacra saptamână a razboinicilor Zalmoxianismului, a celor cu ştiința de a se face nemuritori, Vlahii s-au hotarât să continue lupta declanşată sub conducerea lui Ingenuus împotriva oprimării imperial-romane. Regalian şi armatele de sub comanda sa au fraternizat cu poporul revoltat de masacrele ordonate de Gallienus îndeosebi în rândurile populațiilor valahice din Moesia, declarând independența tuturor pământurilor strămoşeşti-valahice, declarând statul independent al Daciei (Dacoromâniei) (fig. 1).

Fig. 1. Dacia (Dacoromânia) lui Regalian (258 - 269 / 270 d. H.).

Dacia (Dacoromânia / Valahia) „amissa est“. Atât istorici contemporani împăratului roman Gallienus şi împăratului valah (dac / dacoromân) Regalian, între care şi atenianul Dexip (210 - 280 d. H., în Sciticele, lucrare abordând evenimentele dintre anii 238 si 268), cât şi istoricii secolelor următoare - Eutropius (au-

tor, în anul 359 d. H., al celebrei istorii, Breviarium ab Urbe condita / Scurta istorie de la întemeierea Romei), Sextus Aurelius Victor (autor, în anul 360, al lucrarii Caesares / Despre împarati), Rufius Festus (care scrie - pus de împaratul Valens - în anul 372, Breviarium rerum gestarum Populi Romani / Scurta istorie a Poporului Roman), Aelius Spartianus, Aelius Lampridius, Iulius Capitolinus, Vulcacius Gallicanus, Trebellio Pollio, Flavius Vopiscus (scriptores Historiae Augustae, din orizontul anului 394 d. H.), Zosimos s. a. - afirma - mai mult, ori mai putin raspicat - ca provinciile imperial-romanice: Pannonia Superior / Inferior, Dacia (Traiana) / Daciile, Moesia Superior / Inferior, Dardania, Dalmatia / Illyria, Scythia Minor / Major, Macedonia, Thracia -, cu ai Pelasgo-Daco-Thracilor urmasi, Vlahii (Dacoromânii), la care s-a alăturat si Dacia-Costoboceana / Carpo-Dacia, sau Dacia Libera (caci teritoriile necucerite de Romani din statul Daciei lui Decebal, de la Padurea Hercinica, Vistula Mijlocie, pâna la Pripet si Nipru si nord-vestul Marii Getice / Negre, imediat dupa disparitia regelui-erou de la Sarmizegetusa, s-au constituit într-un stat liber, sub conducerea regelui Pieporu / Pieporus si a urmasilor acestuia din Dinastia Pieporilor - cf. PGet, 143 sq.), în vremea lui Gallienus, în anul 258 d. H., sub conducerea lui Regalian, stranepotul regelui-erou Decebal, s-au unit, rupându-se - printr-o serie de lupte / razboaie - din Imperiul Roman, si au întemeiat Statul Independent al Daciei (sau, mai exact spus, al Valahiei / Dacoromâniei).

Asadar, Dacia (Valahia / Dacoromânia) ... „amissa est“, înca din vremea împaratirii lui Gallienus. Pentru talmacitorii „infideli“ ai documentelor istorice cu privire la statul independent al Daciei (Dacoromâniei) re-întemeiat de Regalian în anul 258 d. H., reamintim sensurile verbului latinesc amitto, ere, misi, missum : 1. „a pierde (suferind o paguba)“, „a pierde un teritoriu / oras, armata / flota etc., desigur, prin lupta / razboi“; 2. „a parasi (de buna voie), a renunta, a abandona“; 3. „a lasa sa-i scape, a scapa (involuntar)“ „prada din mâini“ / „ocazia“, „momentul favorabil“ ; 4. „a trimite (departe de sine)“ (GDlr, 77). Galienus a pierdut în fata lui Regalian, printr-o serie de razboaie, atât Dacia Sud-Dunareana cât si Dacia Nord-Dunareana („Dacia Traiana“); cu provinciile eliberate din Imperiul Roman s-a unit si Dacia Libera, realcatuind statul Daciei / Dacoromâniei. Independenta, hotarele noii Dacii, ori, mai exact spus, ale Valahiei / Dacoromâniei, au fost magistral apărate de Regalian, dovedindu-se a fi unul dintre cei mai mari strategi ai timpului sau. Mai întâi si-a asigurat aliante trainice la hotarele de nord-vest, de nord si de est ale Daciei (Dacoromâniei), cu Gotii, cu Gepizii, cu Herulii, cu Tervingii s. a., neamuri mereu pregatite pentru o invazie dirijata de razboinicii lui Regalian în provinciile Imperiului Roman situate la granitele cu Dacia / Dacoromânia, în sud, sud-vest si vest: în Bittinia (provincie cu amestec de populatii, cu multe „cuiburi ale tradarii“, chiar daca avea aproape 50 la suta elemente valahice), în Pont, în Achaia / Grecia, în Noricum etc.; apoi, a coordonat, a sincronizat rascularea altor tari (provincii) din Imperiul Roman, ca Raetia, Gallia, Britannia, Egipt etc. (cf. DMID, 174 sqq. / CDH, V, 12 sqq.), încât puterea armatelor imperial-romane sa nu se poata concentra zdrobitoare asupra statului independent al Daciei (Valahiei / Dacoromâniei). Statul independent al Daciei (Valahiei / Dacoromâniei - fig. 1), sub Regalian (258 - 268 / 270), cu capitala la Ulpia Traiana Sarmizegetusa, a avut moneda proprie, regalianul de argint (fig. 2) - „prima moneda nationala a Vlahilor (Dacoromânilor), uniti si liberi“, cu numele conducatorului lor prim: „IMP. C. P. C. REGALIANU...“ / „REGALIAN...“ (cf. CDH, V, 9 / RDGIR, 57) -, o limba bine cristalizata, pelasgo-thraco-daca, sau

Fig. 2. Un regalian de argint, moneda batuta în anul 258.

valaha (dacoromâna-arhaică), şi o religie monoteistă, Zalmoxianismul. Despre independenţa Daciei (Valahiei / Dacoromâniei) aduce mărturie peste milenii şi realitatea arheologică din centrul financiar, religios şi legislativ, Ulpia Traiana Sarmizegetusa, capitala lui Regalian; ultimele monede ale Romei aflate în circuit aici au fost emise în vremea lui Gallienus, înainte de anul 258 d. H., anul independenţei Daciei (Valahiei / Dacoromâniei) lui Regalian, anul în care regalianul de argint a înlăturat denarul Romei. Şi istoricul american, Paul MacKendrick, în lucrarea Pietrele Dacilor vorbesc, certifică: în Ulpia Traiana Sarmizegetusa, „ultimele monede (romane) poartă efigia lui Gallienus“ (MKP, 87).

După un deceniu de razboire fără succes cu împaratul Valahilor / Dacoromânilor, în anul 267, împăratul Gallienus mobilizase trupe importante - sub comanda generalilor Marcianus, Cleodamus, Athenaeus, Aureolus, Dexip (istoricul / comandantul Atenei), Claudius s. a., în provinciile Imperiului Roman de la graniţa de sud a Daciei (Valahiei / Dacoromâniei), în Pont, în Bithynia, în Phrigia, în Achaia („Grecia“), în Tesalia, în Epir, cu intenţia de a da bătălia decisiva. Regalian, bun cunoscător al realităţilor militare imperial-romanice de la graniţele de sud, a dirijat în respectivele provincii ale Imperiului Roman o puternică „invazie“ a neamurilor nord-pontice: Goţi (Ostrogoţi, Vizigoţi), Tervingi, Greutungi, Gepizi, Heruli, Peuci s.a., neamuri îndemnate - după cum spun cronicile – „la prada Imperiului Roman“ (cf. Fontes II, 105 sqq.). Devastările au început din provincia Pont şi au fost stăvilite abia în Achaia (Ellada / „Grecia“), în Tesalia si în Epir; Herulii au asediat Atena; după relatarea, din Istoria bisericească, a lui Euagrios, Dexip, „generalul“ / istoricul (autorul Sciticelor), în anul 267, „a adunat în jurul său două mii de bărbaţi spre a înfrunta atacul Herulilor asupra Atenei“ (Fontes, II, 529), rezistând pâna în primăvara / vara anului 268, când Gallienus a venit în ajutorul Atenei, în fruntea unei puternice armate, respingând şi urmărind pe invadatori, pe teritoriul Daciei (Valahiei / Dacoromâniei), în provincia Thracia, până la râul Nestos (Mesta), unde s-a dat bătălia decisiva cu Herulii; Gallienus a iesit biruitor în batalia de pe râul Nestos, luând prizonier chiar pe regele herul, Naulobatus; dar încălcarea hotarelor Daciei (Valahiei / Dacoromâniei) a declansat furia Valahilor (Dacoromânilor) din Thracia împotriva-i, obligându-l „să plece în Italia“ (Fontes, II, 103). În vara anului 268 d. H., împăratul Gallienus, văzând zădărnicia luptelor sale de a reintegra Dacia (Valahia / Dacoromânia) între fostele hotare ale Imperiului Roman, a recurs la soluţia mişelească, angajând ucigaşii lui Regalian; criminalii păatiţi de împăratul roman Gallienus au reuşit să pătrundă în tabara împaratului valah (dacoromân), Regalian, imediat după răsunătoarea-i victorie „împotriva Sarmaţilor / Roxolanilor“ - ce fuseseră anihilaţi la hotarul de nord al provinciei dacice, Pannonia. Complotiştii imperial-romanici ai lui Gallienus reuşesc să-l ucidă pe Regalian prin august 268. Moartea lui Regalian a indignat întreaga Dacie (Valahie / Dacoromânie). Reacţia fidelilor cavaleri dacoromâni ai Zalmoxianismului a fost de maximă promptitudine, la scurt timp fiind ucis şi împaratul roman Gallienus.

Sulpicia Dryantilla (Druantila), 268 - 270. În Imperiul Roman, moartea lui Gallienus a declanşat „războialele civile“ pentru tronul Romei. În Dacia (Valahia / Dacoromânia), conducerea statului a fost luată de soţia lui Regalian, împărateasa Sulpicia Druantilla (268 - 270 d. H.), prilej cu care bate propria-i monedă (fig. 3), la Carnuntum (azi, Petronell, pe Dunare, la est de Viena), înfăţişând-o cu „bustu-i diademat, la dreapta, cu cornul Lunii“ („SVLP. DRYANTILLA AVG. Son buste diadémé ŕ droite avec le croissant“ - CDH, 10). Împărăteasa Sulpicia Dryantilla (Druantila) şi generalii fideli din armatele lui Regalian, imediat după mişelescul asasinat plătit de Gallienus, în toamna anului 268, au mobilizat în Dacia (Valahia / Dacoromânia) de Est peste 320.000 de războinici - după cum relevă Scriptores Historiae Augustae (cf. Fontes, II, 105), pentru a da lovitura de graţie Imperiului Roman. La această putere armată a Daciei (Valahiei / Dacoromâniei) au fost asociate neamurile dintre Nipru, Marea Masageţilor / Azov şi din Crimeea: Goţii, Herulii s.a. Campania împotriva Imperiului Roman s-a dezlănţuit în iarna / primăvara anului 269 d. H. Referindu-se la această campanie a Dacilor (Vlahilor / Dacoromânilor), istoricul Zosimos subliniază: „Dacii (Vlahii / Dacoromânii) se uniră cu Herulii, cu Peucii şi cu Goţii şi, adunându-se lângă fluviul Tyras (Nistru), care se vărsa în Pont, construira şase mii de corăbii; îmbarcând în ele 320.000 de oameni, porniră pe mare (...), având vântul dinspre spatele corăbiilor“ (Fontes, II, 307) până la „strâmtoarea Propontidei“. Desigur, o asemenea dezlănţuire de forţe dacice (vlahe / dacoromâneşti) a avut menirea de a intimida orice încercare a Romei de a supune Dacia (Valahia / Dacoromânia).

Fig. 3. Moneda de argint batuta de împarateasa Valahilor / Dacoromânilor, Sulpicia Dryantilla / Druantila, în anul 268.

Dacia (Dacoromânia / Valahia) „...restituta...". În anul 270, Aurelian a devenit împaratul Daciei (Valahiei / Dacoromâniei); în acelasi an ajunge si în multvisatu-i tron împaratesc de la Roma. Dacia (Valahia / Dacoromânia) se reintegreaza Imperiului Roman, în baza Legamântului de la Aurelian (legamânt[3] facut lânga Aquileia[4] - cf. Fontes, II, 307) - respectat în mai mica ori în mai mare masura pâna dupa împaratul valah / dacoromân de Constantinopol, Focas (602 - 610). Asadar, în anul 270 d. H., sub împaratul Aurelian, în Imperiul Roman a avut loc un mare eveniment: Dacia (Valahia / Dacoromânia) „restituta"...

Note:

[1] Cf. CDH, 12: „Gallien étant allé combattre Ingénuus, confia ŕ Sylvain son fils Salonin, comme je l'ai déjŕ dit dans la notice biographique de celuici. Postume en étant mécontent, renferma Sylvain et Salonin dans les murs de Cologne et se fit proclamer empereur par ses légions l'an 1011 (de J. C., 258). L'année suivante il se rendit en Gaule et fit mourir Salonin...".

[2] Ducatus = 1. unitate militar-administrativa imperial-romana reunind mai multe provincii din arealul unui popor romanizat, al unei etnii integrate „organic" în Imperiul Roman; 2. comandantul militar al unui „ducat" (cf. GDlr, 373). Prin ducatul Illyria / Illiria se întelegea si în orizontul anului 394 unitatea etnico-militar-administrativa a Pelasgo-Daco-Thracilor, sau a Vlahilor / Dacoromânilor, de la Alpii Rasariteni („Norici") si Carpati, la Marea Neagra, la Marea Thracica / Egee si la Marea Adriatica, adica provinciile imperial-romane: Thracia, Moesia, Dacia (Dacia lui Decebal = Dacoromânia Nord-Dunareana), Dalmatia si Pannonia („...dux factus est et dux totius Illyrici. Habet in potestatem Thracios, Moesos, Dalmatos, Pannonios, Dacos exercitus." - SHA, 146).

[3]Despre acest Legamânt de la Aurelian relateaza si contemporanul lui Eutropius, împaratul dacoromân, Iulian Apostatu (331 - 363), în Scrisoarea catre Dacoromânii sud-dunareni din provincia imperiala Thracia. Dupa cum se stie, Legamântul de la Aurelian evidentiaza „legea sacra", potrivit careia, atâta vreme cât în tronul de Roma (mai târziu, de Roma / Constantinusa - Constantinopol) afla-se-va un Vlah / Dacoromân, Dacia (Valahia / Dacoromânia) nu se va mai desprinde din Imperiul Roman, va ramâne „neclintita" în Imperiul Romanilor, cetatenii ei bucurându-se de urmatorul statut „imperial": celor din Dacia (Valahia / Dacoromânia Nord-Dunareana) li se garanteaza scutirea de impozite - pentru ca alcatuiesc „un scut" al Imperiului Roman, în fata multimii popoarelor migratoare venind din estul si nordul Europei, pentru ca se lupta cu barbarii, îi opresc, îi filtreaza etc.; daca numarul migratorilor (barbarilor) se va întâmpla să fie „coplesitor", li se garanteaza interventia „prompta" a armatelor imperial-romane, spre a-si pastra libertatea, si sprijin financiar din vistieria imperiala pentru reconstruirea, pentru întarirea davelor, cetatilor-orase etc.; cei din Dacia (Valahia / Dacoromania) Sud-Dunareana, împartita în provinciile dacoromânesti-imperiale: Moesia Inferior / Superior, Pannonia, Illyricum, Macedonia si Thracia, nu vor plati vreun impozit, în afara de „contributiile" („darile") pentru întretinerea armatelor imperiale, a flotei, de la Dunare si de la tarmul nord-vestic al Marii Negre. Vlahii / Dacoromânii din provincia imperial-romana, Thracia, vitregiti de soarta nu numai cu napasta razboaielor, ci si cu „naturale calamitati", si având în vedere „avantajele" fratilor lor nord-dunareni - în baza Legamântului de la Aurelian -, în primul an al împaratirii lui Iulian, 361, au adresat împaratului de acelasi neam / sânge cu ei, o cerere de scutire de impozitele pe care nu au putut sa le achite la termen, în ultimii ani, „în

indicțiunea anterioară“ (indicțiunea era un interval de 15 ani, perioadă financiar-cronologica, introdusă de administrația imperiului din anul 312). În „sacra litera“ a Legamântului de la Aurelian grăieşte si Epistola către Dacoromânii din provincia Thracia („epistola“ / „ordonanta“ 47): „Cererea voastră ar parea ceva supărător, dacă ați fi adresat-o unui împărat cu privirile ațintite spre câştiguri şi dacă el ar crede că nu se cade să vatăme belşugul obştesc pentru a-şi arăta bunăvoința fața doar de câțiva. Dar cum noi ne-am propus ca ținta nu să strângem cât se poate mai mult de la supuşii noştri, ci să fim pricina cât mai multor binefaceri pentru ei, acest principiu ne va face să vă iertam şi vouă datoriile. Dar nu vor fi iertate absolut toate, ci suma urmează să fie împărțită (în două): o parte va fi binefacerea pe care s-o facem cu voi, alta (va servi) pentru nevoia soldaților, de pe urmă căreia, fără îndoială, veți avea (două) destul de însemnate avantaje: pacea şi securitatea. Aşadar, până la a treia indicțiune vă iertam toate câte rămân din anii trecuți; după aceea, însă, veți achita fiecare contribuție, potrivit obiceiului. Iertarea acestor datorii este o bunavoință destul de mare față de voi şi nu trebuie să trecem cu vederea binele obştesc. Cât despre aceasta, s-au trimis lămuriri şi prefecților, pentru că binele pe care vrem să-l facem să ajungă faptă…“ (Fontes, II, 33). Se vede şi din aceasta „epistola“ că împăratul valah / dacoromân, Iulian, iubea, respecta principiile dreptei guvernări, ceea ce-l ridicase în tronul de Constantinopol, în ciuda „corupților înfăşurați în purpură imperială“.

[4] În acest sens - pentru anul 270 - grăieşte şi Istoria contemporană a lui Zosimos: „După ce-şi întări domnia, Aurelian plecă din Roma şi înaintă spre Aquileia; iar de acolo a pornit-o spre Pannonia, căci aflase...“ că razboinicii Daciei (Valahiei / Dacoromâniei), considerând că a trădat Sarmizegetusa, trecând de partea Romei, „îl vor ataca“; Zosimos spune că s-a desfăşurat chiar o bătălie „nedecisă“; „venind noaptea, această împrejurare a făcut ca ambele parți s-au pretins biruitoare“; „la ivirea zorilor au trimis soli ca să trateze pacea“ (Fontes, II, 307).

Sigle:

CDH - Henry Cohen, Description Historique des Monnaies frappées sous l’Empire Romain communément appelées Médailles Impériales, vol. V, Paris, 1861.

CDr, 6 - Caietele Dacoromaniei (Timisoara), anul III, nr. 6, 23 decembrie 1997 - 21 martie 1998.

DMID - Josif Constantin Dragan, Mileniul imperial al Daciei, Bucuresti, Editura Stiintifica si Enciclopedica, 1986.

Fontes, II - Fontes Historiae Dacoromanae, II (ab anno CCC usque ad annum M) / Izvoarele istoriei României, II (de la anul 300 până la anul 1000 - publicate de: Haralambie Mihaescu, Gheorghe Stefan, Radu Hâncu, Vladimir Iliescu, Virgil C. Popescu), Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1970.

GDlr - G. Gutu, Dicționar latin-român, Bucureşti, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, 1983.

MKP - Paul MacKendrick, The Dacian Stones Speak (The University of North Carolina Press, 1975) / Pietrele Dacilor vorbesc, Bucureşti, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, 1978

PGet - Vasile Pârvan, Getica (o protoistorie a Daciei - ediție, note, postfață de R. Florescu), Bucureşti, Editura Meridiane, 1982.

RDGIR - I. I. Russu, Dacogeții în Imperiul Roman, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1980.

SHA - Scriptores Historiae Augustae, edidit Ernestus Hohl, vol. I - II, Editio stereotypa correctior addenda et corrigenda adiecerunt Ch. Samberger et W. Seyfarth, Teubner, Leipzig, 1965.

•

Dacă doriți un abonament la
DACIA MAGAZIN
Trimiteți prin mandat poştal suma de 250 000 lei pe adresa Daniela Gridan 2700 Orăştie Piața Victoriei 20.
Veți primi începînd cu luna următoare douăsprezece numere ale publicației noastre. Vă rugăm să specificați pe mandat adresa poştală corectă la care doriți să primiți revista.

GAZETA de SUD
COTIDIAN AL OLTENILOR DE PRETUTINDENI

Ziar de informație, evenimente, anchete, sport, mare şi mică publicitate

Redacția în Craiova, cod.200420,
str. Câmpia Islaz nr.97A
Tel: +40 0251-413 100; +40 0251-413 200
Fax: +40 0251-410565
e-mail: office@gds.ro, www.gds.ro
România

O CRONICĂ A POPORULUI DAC PE PLACUȚE DE PLUMB

Despre originea şi istoria plăcuțelor de plumb se ştiu prea puține lucruri. În cel mai bun caz, există controverse susținute de diferiți istorici care le-au dat atenție de-alungul timpului. Până la aflarea adevărului legat de aceste plăcuțe, traducerea, interpretarea sau tălmăcirea lor este un lucru care interesează mai mult. În premieră inginerul Dan Romalo după o muncă asiduă de zeci de ani publică un volum intitulat Cronică Apocrifă pe plăci de plumb, apărut la editura Arvin Press în 2003, volum în care prezintă traducerea plăcuțelor o dată cu clasificarea acestora. În luna mai 2004, la Academia Română, Drd. Aurora Petan susține o comunicare publică în care face o istorie a plăcuțelor, anunțând începerea unui studiu sistematic aplecat asupra acestora. La congresul de dacologie din luna iunie, reputatul lingvist Adrian Bucurescu, autor printre altele al volumelor „Dacia Secretă" şi „Dacia Magică" prezintă în plenul lucrărilor traducerea a două dintre aceste plăcuțe.Continuând cu consecvență, în acest număr, Dacia Magazin publică traducerea unei unei noi plăcuțe care la ora actuală există şi este făcuta public.

DACIA MAGAZIN

PLĂCUȚELE DE PLUMB DE LA SINAIA

Mihai Viteazul, oştean al lui Zamolxis şi împărat al Daciei

Adrian Bucurescu

O-NY EMPOROT EX ON MIHAIU DIZIP CORILO ZOOM AELHO. ONDYO I SOLOMONIUS DIOHOY YMO DIEHIMO PER LIO SOCO PIOSMO. RYOTZO CUCILO LOPTO LASIMI SEGITO. VODIPA ZONOLY MILDO. I-NOY LIPTOSO DITIO ZIOR I SIMLGI I SIMOLGIEI YO ONYLO FIHT OI. TIO ZIMOLGIE ISTO. În mijloc: chipul lui Zalmoxis. Deasupra Lui, în jurul stemei: MYGI ZAMOLGIO. În dreapta, sus: DACEBALO CORILO. În stânga stemei, de sus în jos: IGIOC. Pe discul de jos, stânga: portretele lui Mihai şi al fiului său, Petraşcu. În stânga discului, vertical: PITRISC ONDYO. În dreapta discului celălalt, vertical: APOLA YA O GETO. Între două discuri, de sus în jos: POFYTO ARTIALO TITYULO Y IUMI. Orizontal, oblic față de portretul ce se află între chipul lui Mihai şi stemă, mai jos: LONCO EO HYO ZONZET.

Traducerea:

Al nostru împărat a fost numai Mihai, viteaz crai, foarte vrednic. Prințul Solomonarilor mi-a spus să întocmesc pentru plăcerea lui o cronică. Frumosul voievod, în luptă, de vrăjmaşi a fost tăiat. Văduva l-a plâns mult. Al nostru oştean s-a înălțat în zori la Zalmoxis, lui Zalmoxis să-I povestească faptele. Divin Zalmoxis este. // Magnificul Zalmoxis. // Regele Decebal. // Marele Mihai Voievod. // Slavă! // Comunitatea. // Petraşcu şi Domnul. // Alba Iulia este a vitejilor! // Am poftit Ardealul întreg să-l stăpânesc. // Alături eu sunt, Zonzet.

Notă: Textul este scris în vechiul alfabet românesc, dar cu cele mai multe litere deformate magic.

Lexic:

O-NY – „al nostru". Cf. alb. **ynë** „al nostru".

EMPOROT – „împărat".

EX – „a fost". Cf. alb. **ish** „fost"; lat. **ex** „fost".

ON – „numai; singur; unicul". Cf. rom. **un**.

MIHAIU – „Mihai".

DIZIP – „viteaz; războinic". Cf. rom. **a dospi**; **Despina**; **ghespe** (pop.) „viespe".

CORILO – „crai; rege". Cf. alb. **kurorë** „coroană; cunună".

ZOOM – „foarte". Cf. alb. **shumë** „mult; foarte".

AELHO – „vrednic". Cf. sued. **helgon** „sfânt"; rom. **halcă**.

ONDYO – „prințul; domnul; marele maestru". Cf. rom. **întâi**.

I SO-LOMONIUS – „al Solomonarilor; al Celor Luminați".

DIOHOY – „a spus; a cuvânta". Cf. rom. **a zice**; **deochi**.

YMO – „mie". Cf. rom. **îmi**.

DIEHIMO – „a întocmi".

PER LIO – „pentru a lui".

SOCO – „plăcere". Cf. rom. **şagă**.

PIOSMO – „cronică; povestire; înflorire". Cf. rus. **pismo** „scrisoare"; rom. **basm**; **basma**.

RYOTZO – „frumosul". Cf. rom. **arțar; rață; a cruța; creț**.

CUCILO – „voievod; căpetenie; de sus; cap". Cf. rom. **căciulă; a cuceri; chiceră; chiciură.**

LOPTO – „în luptă; luptând".

LASIMI – „de vrăjmaşi; de trădători; de uşuratici". Cf. alb. luzmë „roi" rom. **laş; lesne; a leşina**.

SEGITO – „(a fost) tăiat; înțepat". Cf. rom. **a săgeta; secetă**.

VODIPA – „văduva".

ZONOLY – „a plâns; a țipat". Cf. lat. **sonor** „sunet; zgomot; vuiet"; rom. **cinel-cinel**.

MILDO – „mult".

I-NOY – „al nostru". Cf. rom. **noi**; **nouă**; alb. **ynë** „al nostru".

LIPTOSO – „oştean". Cf. rom. **a lupta**.

DITIO – „s-a înălțat; a mers". Cf. rom. **tataie; tot; dată**.

ZIOR – „(în) zori".

I SIMLGI - „la Zalmoxis".

I SIMOLGIEI – „lui Zalmoxis".

YO ONYLO – „să povestească; a istorisi". Cf. lat. **Annales** „anale; operă istorică; istorie"; rom. **omelie**.

FIHTOI – „fapte".

TIO – „divin; zeu". Cf. lat. **deus** „zeu; divinitate".

ZIMOLGIE – „Zalmoxis".

ISTO – „este".

MYGI – „magnificul; foarte mare; în sus; cu putere". Cf. lat. **magis** „mai" (adv.); rom. **a miji; Mija; a smuci**.

ZAMOLGIO – „Zalmoxis".

DACEBALO – „Decebal".

CORILO – „regele". Cf. rom. **crai**.

MIHAI – „Mihai".

YON – „marele". Cf. alb. **hyjni** „zeu; divinitate"; KOG-A-ION „Capul Magni-

ficului"; rom. ION – Titlu voievodal, ulterior abreviat IO.
CUCYLI – „voievod; căpetenie; cap". Cf. CUCILO.
OLOGIO – „slavă; glorie; celebritate". Cf. lat. **elogium** „vorbă; sentință, maximă".
IGIOC – „Comunitatea; Frăția; Tovărășia". Cf. alb. shoh „prieten; tovarăş, camarad"; **oxhak** „vatră; cămin, coş; rom. **(h)ogeac; Ojoc; joc**.
PITRYSC – „Petraşcu".
ONDYO – „domnul". Cf. ONDYO.
APOLA – „Alba Iulia". Cf. APULLUM – numele dacic al cetății Alba Iulia.
YA – „este". Cf. rom. e; îi.
O GETO – „a vitejilor; a viteazului".
POFYTO – „(am; a) poftit".
ARTIALO – „Ardealul".
TITYULO – „tot; total".
Y IUMI – „a stăpâni; a vechea; a vedea". Cf. rom. **a (se) uimi**.
LONCO – „alături". Cf. rom. **lângă; lunc㔻**.
EO – „eu".
HYO – „sunt". Cf. rom. **să hiu** (reg.) „să fiu".
ZONZET – „Zonzet; Vorbă Bună (Mare)". Cf. alb. **zë** „voce; glas"; **zot** stăpân; domn; Dumnezeu". Cf. lat. **sonus** „sunet; zgomot; cuvânt. ZONZET este numele de Solomonar al lui Dragomir, fratele Doamnei Stanca şi cumnatul lui Mihai Viteazul.

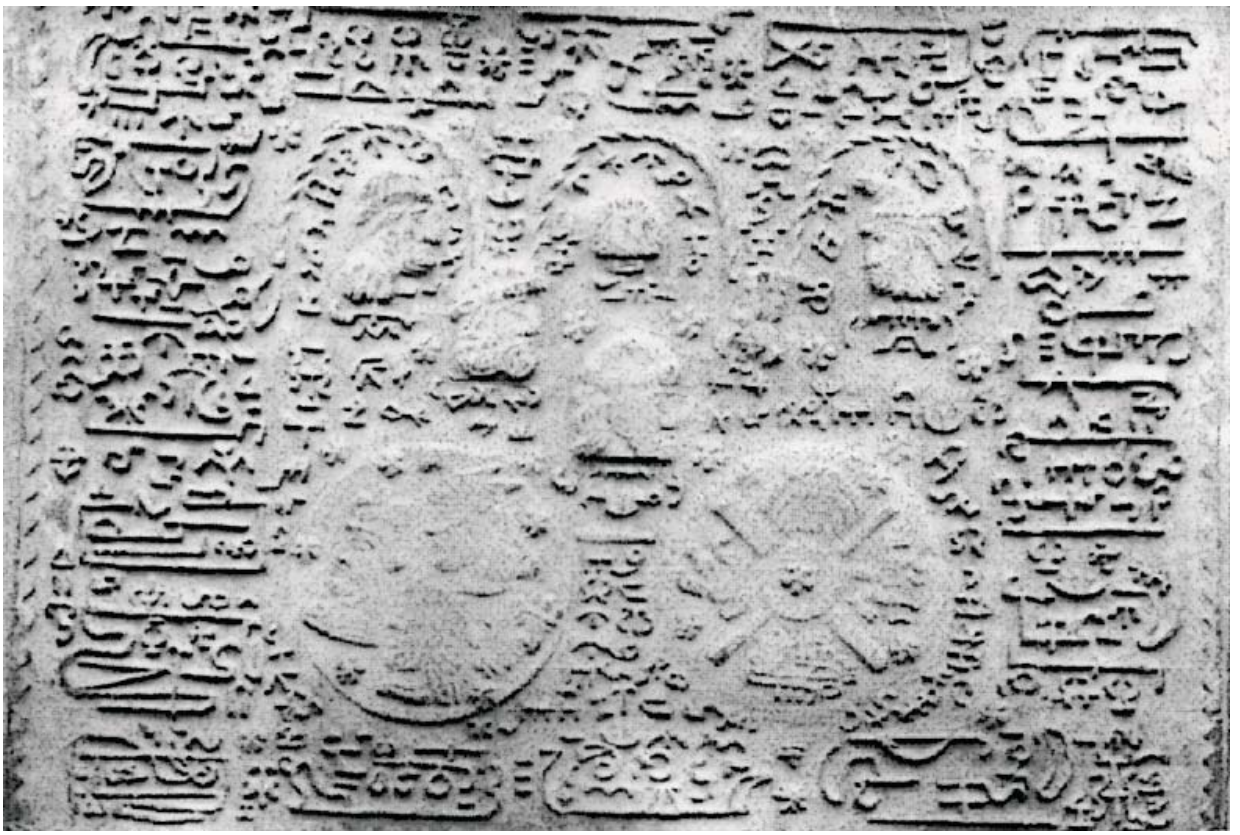

Metode de lucru – Alfabetele de la Sinaia

Întrucât acest serial se apropie de sfârşit, a venit timpul să prezentăm şi alfabetele ce apar pe tăblițele de la Sinaia. Textele celelalte vor apărea în volum.
Principalul alfabet, care nu a pus probleme de descifrare, este cel vechi românesc, de la care s-au inspirat şi Chiril şi Metodiu, creând aşa-zisa scriere "chirilică" pentru slavii de rit ortodox. Pe lângă aceasta, se întâlnesc şi altele, mai stranii, ale căror litere le-am putut descifra fiindcă, deseori, sunt intercalate printre cele ale primului.
La început, tracii, ca şi grecii şi romanii, scriau cu majuscule; scrierea cu minuscule a apărut mai târziu. La Sinaia, sunetele graiului geto-dacic sunt notate astfel:
A -; B -; C -; CE, CI -; D -; E -; F -; G -; GE, GI -; H -; I -; J -; K -; L -; M -; N -; O -; ON -; P -; R -; S - ; Ş -; T -; Ţ -; U -; V -; X -; Y -; Z - .

Vocabularul textelor de la Sinaia

Limba textelor de pe tăblițele de plumb de la Sinaia are vocabularul şi gramatica înrudite cu cele ale tuturor limbilor europene, îndeosebi cu ale latinei, de unde şi falsa impresie că româna ar fi provenit din latină. Situația se prezintă tocmai invers. Am putut izola cuvintele prin comparații cu latina, apoi cu româna şi albaneza, mai rar cu alte limbi, vechi sau noi. De asemenea, le-am comparat cu antroponimele, toponimele, hidronimele, oronimele şi alte cuvinte legate de traci şi consemnate de autorii greci şi romani. În unele texte, cuvintele sunt despărțite prin spații mai mari decât între literele unui lexem, iar uneori enunțurile se termină prin semne de punctuație.

Mişcarea dacologică, istoriografia dacologică, activitatea în societăţile de dacologie sau orice altă cercetare în domeniu, în sfârşit Congresele de dacologie au fost iniţiate şi se derulează într-un spirit ştiinţific modern. Cercetările, fie că se fac independent sau în echipă, au la bază conlucrarea interdisciplinară. Astfel, specialistul independent face apel la cercetările celorlalţi colegi confraţi, înaintaşi sau contemporani din domeniul ştiinţei istorice, sau din cel al ştiinţelor auxiliare,pe care le foloseşte cu probitate. La fel, echipa mixtă de cercetare a unei teme de istorie,conlucrează colegial, deschis şi cu corectitudine în rezolvarea problemelor. În acest scop,am considerat că tuturor, pornind de la începători şi de la autodidacţi, în primul rând pentru domeniul care ne interesează,le poate fi utilă o „INTRODUCERE ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ“, elaborată de specialişti consacraţi. Drept urmare, începând cu acest număr al revistei publicăm în serial ca fiind foarte utilă o asemenea lucrare. Ne interesează, desigur, opinii, amendamente, critici la obiect pe marginea acestei lucrări, autorul primindu-le ca atare spre a-i fi de folos în definitivarea ei şi editarea în volum, iar redacţia intenţionează să realizeze în viitor o dezbatere metodologică privitoare la cercetările din domeniul dacologiei.

Redacţia

INTRODUCERE ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ

Motto: – „Istoria este călăuza vieţii“

CAPITOLUL I

Despre ştiinţa istorică şi despre adevărul istoric

1.Constituirea ştiinţei istorice

Ştiinţa istorică, ştiinţă umanistă sau socio-umană, este o formă de cunoaştere ştiinţifică a istoriei societăţii omeneşti din cele mai vechi timpuri ale existenţei acesteia. N-a existat o „preistorie“ şi o „protoistorie“ a societăţii omeneşti. Omul, de la începutul existenţei sale, a fost social şi sociabil, a trăit în comunitate, şi-a luat „în primire“ istoria chiar de la acest început şi a fost, tot de atunci, preocupat de istoria sa. Probă este cultul morţilor, practicat în comunităţile umane din Evul timpuriu (Străvechimea), ca respect până la veneraţie pentru înaintaşii proprii, pentru înaintaşii comunităţii, care pe lângă creştere şi ocrotire au lăsat urmaşilor un fel de a fi, o asemănare fizică şi comportamentală, morală, spirituală, o „zestre“ biologică, vizibilă şi simţită de aceştia, împreună cu învăţături pentru mai binele lor. S-a mers până acolo cu preocuparea şi preţuirea pentru înaintaşi încât, în memoria generaţiilor, calităţile moşilor şi strămoşilor care le-au marcat începutul pe pământ au luat proporţii mitologice. Şi această mitologie, treptat, s-a constituit în prima ştiinţă istorică a fiecărei comunităţi umane, corespunzătoare exigenţelor epocii. S-a putut merge chiar mai departe. Conducătorii de atunci ai comunităţii, care s-au remarcat prin înţelepciune şi autoritate, au ajuns să fie chiar divinizaţi şi astfel au apărut „dinastiile divine“ ale începutului.

Istoria era însăşi viaţa acelor oameni, a acelor comunităţi, în care s-a instalat preţuirea pentru viaţă şi pentru „curgerea“ ei în linişte, mai departe, aşa cum reţinuseră din învăţăturile bătrânilor lor înţelepţi, deveniţi eroi eponimi şi chiar zei, „intermediari“ desemnaţi şi acceptaţi în raporturile cu Divinitatea supremă, sub ocrotirea căreia se considerau.

Generaţiile Evului timpuriu, ca şi noi, azi, aveau nevoie de adevăr, din învăţăturile venite de la înaintaşi şi din propria lor trăire şi observaţie, de un adevăr cât mai complet posibil, pentru a-l folosi optim în viaţa lor şi a-l transmite, spre învăţătură, urmaşilor.

La nivelul epocii şi sub exigenţele ei se constituiau, treptat, metodologia aflării adevărului, iar prin aceasta ştiinţa istorică a epocii.

Ştiinţa istorică, prin urmare, nu este o creaţie târzie, relativ recentă ci, de la început şi până azi, fiecare epocă şi-a avut propria sa ştiinţă istorică, care i-a ajutat pe oamenii epocii respective să afle, să conserve şi să transmită urmaşilor adevărul istoric, cu funcţionalitatea lui.

În curgerea timpului, ştiinţa istorică – deci, căutarea continuă a adevărului istoric, în folosul mai binelui cotidian şi al celui viitor – a parcurs două etape mari. Prima şi cea mai întinsă a fost etapa dezvoltării ei orale. Târziu, chiar foarte târziu la scara istoriei, a început etapa dezvoltării scrise a acestei ştiinţe. Evident, după apariţia scrisului, mai devreme în unele zone, mai târziu în altele. Istoria războiului troian, de pildă, au reţinut-o şi au transmis-o mai întâi oral „povestitorii“ şi „cântăreţii“, recitatori pe fond muzical, în etapa următoare, până când geniul lui Homer i-a dat forma cunoscutei capodopere, care descrie atât de amănunţit evenimentele.

Astfel, după învăţătura primită de la înaintaşii-istorici ai Evului timpuriu, istoricii Antichităţii au conştientizat şi au consemnat în scris exigenţele metodologice fundamentale ale ştiinţei istorice, exigenţe care cu acest „statut“ au traversat veacurile până azi. Cea mai importantă învăţătură/exigenţă metodologică, menită să capaciteze atenţia tuturor, declanşând o preţuire deosebită pentru istorie, a fost aceea, atât de cunoscută, că ISTORIA – ipso facto şi ştiinţa istorică, ca formă superioară de cunoaştere a ei – ESTE CĂLĂUZA VIEŢII. Pe măsură ce s-au constituit şi

alte ştiinţe despre societatea omenească, istoria/ştiinţa istorică a fost recunoscută drept REGINA tuturor acestor ştiinţe, regină cu domnie eternă, fiindcă frumuseţea şi autoritatea ei izvorăsc din însăşi viaţa oamenilor.

Moştenind de la înaintaşii din Evul timpuriu învăţăturile despre Bine şi Rău, despre beneficitatea adevărului şi despre nocivitatea falsului, tot învăţaţii Antichităţii au conştientizat, au consemnat în scris şi au transmis urmaşilor o a doua învăţătură/exigenţă metodologică, anume că adevărul istoric trebuie căutat şi expus FĂRĂ URĂ ŞI PĂRTINIRE. Şi tot atunci s-a statornicit cea de-a treia învăţătură/exigenţă metodologică, aceea că adevărul istoric se poate afla numai prin coroborarea cât mai multor surse. Epocile mai noi, până azi, au perfecţionat metodele şi tehnicile acestei coroborări a surselor.

Prin urmare, ca orice formă superioară de cunoaştere care îşi propune aflarea adevărului, ştiinţa istorică şi-a dobândit de la început „statutul" de ştiinţă. Într-o formulare inspirată, cercetătorul Silviu Dragomir a ţinut, la al V-lea Congres de dacologie (2004), o comunicare cu titlul: „Iliada", citită ca sursă a protoistoriei poporului român. Iliada fiind însă o istorie a „epocii homerice" – sub exigenţele acestei epoci! -, tracii fiind, împreună cu ceilalţi fraţi ai lor, strămoşii românilor, tracii. Am spus mai sus că nu se mai pot admite termenii de preistorie şi protoistorie. Pentru greci, Iliada şi Odiseea sunt o istorie a epocii homerice – desigur, întregită cu descoperirile arheologice făcute între timp. Dar, fiind vorba despre traci, Iliada este şi o istorie a românilor, prin aceşti strămoşi ai lor. Un Ulisse al românilor poate fi tracul Eneas, iar un vol. II al acestei Istorii a românilor poate fi Eneida lui Vergiliu. Ea ne arată, nu doar simbolic, aportul tracilor la fondarea viitoarei Rome, mai exact o parte a acestui aport, pe care îl constatăm şi pe alte căi, pe uscat şi pe mare; ne arată, deci, atât ascendenţa, cât şi adevărata noastră frăţie, prin strămoşi, cu „Cetatea eternă".

Un profesionist al ştiinţelor istorice este dator să respecte, în orice împrejurarea, „statutul" ei de ştiinţă. Orice abatere de la el îl descalifică. Spunem aceasta ca o atenţionare majoră, pentru că în ştiinţa istorică au fost şi sunt frecvente abaterile de la etica profesională. După cum orice constatare a acestui „statut", venită din afara ştiinţei, pune în evidenţă fie „mandatul" dat celui în cauză în acest sens, fie nivelul său scăzut, intelectual şi moral, iar o asemenea contestare nu poate fi luată în seamă.

2. Adevărul istoric

Adevărul istoric nu este şi nu poate fi un adevăr absolut, ci este un adevăr relativ, deci incomplet, urmând să fie întregit continuu pe treptele căutării lui. Prin aceasta, ştiinţa istorică nu decade din rangul ei de ştiinţă. De altfel, timpul modern a scos în evidenţă faptul că în toate ştiinţele adevărul îşi are relativitatea lui.

Relativitatea adevărului istoric este determinată de mai mulţi factori, precum:

a) Complexitatea vieţii oamenilor/societăţilor umane n-a fost niciodată consemnată integral în izvoarele istorice, iar acestea, datorită unor cauze multiple, n-au putut ajunge până la noi în integritatea şi integralitatea lor.

b) Starea generală şi împrejurările în care s-au aflat creatorii de izvoare au influenţat calitatea consemnării/reprezentării evenimentului consemnat.

c) Restricţionarea prin lege a accesului la izvoare. Alteori, izvoarele încă n-au fost prelucrate arhivistic şi pot fi date în circuit ştiinţific.

d) Iarăşi, din motive diverse, specialistul sau echipa integrată de cercetare n-au putut ajunge la totalitatea izvoarelor interne, externe etc. în legătură cu evenimentul.

e) Pentru un eveniment etc., cantitatea şi calitatea izvoarelor în depozite publice sau în colecţii particulare accesibile creşte continuu ori se poate îmbunătăţi şi după intervalul în care s-a făcut cercetarea.

f) Adevărul la care o cercetare a ajuns este limitat de numeroşi alţi factori: calitatea specialistului/echipei de cercetare, etapa metodologică şi tehnică în care a fost efectuată cercetarea etc.

g) Poate nu în sfârşit, dar să reţinem şi un caz special: anumiţi creatori de izvoare/arhive, de regulă societăţi secrete/oculte, nu întotdeauna fac publice arhivele lor, eludând sau sfidând legile.

Iată de ce, orice cercetare dusă până la capăt (editarea/comunicarea) este în drept să formuleze doar un adevăr relativ şi să lase „poarta deschisă" unei noi cercetări. Aceasta este principala motivaţie pentru creşterea şi formarea viitorilor specialişti, pentru inexistenţa vreunei invidii sau „supărări" faţă de discipolul care şi-a depăşit maestrul, dimpotrivă, depăşirea aceasta fiind un motiv de bucurie, de satisfacţie.

3. Ştiinţa istorică şi politica

Politica, adică ştiinţa şi arta conducerii unei societăţi umane, se află într-o strânsă relaţie cu ştiinţa istorică.

Raporturile cele mai fireşti, mai corecte şi reciproc benefice ale politicii cu ştiinţa istorică sunt numai într-un Stat naţional suveran sau într-o Federaţie corect alcătuită, de asemenea suverană şi care, ambele, se dezvoltă pe o direcţie autentică. Într-un Imperiu, într-un stat totalitar sau de falsă democraţie, într-o Federaţie rău alcătuită, de regulă ştiinţa istorică – ca şi alte ştiinţe umaniste de altfel- ajunge într-o situaţie de subordonare, de aservire, de ascundere sau falsificare a adevărului istoric.

În orice situaţie, politica, aşa cum am definit-o mai

sus, sprijină dezvoltarea ştiinţei istorice, vede în ea un izvor foarte important al actului de decizie, un sprijin în disputele externe atunci când ajunge în discuţie interesul naţional. Dar politica, putând lansa comenzi de cercetare ştiinţei istorice, nu are dreptul, sub nici o motivaţie, să intervină în această cercetare, în concluziile ei finale.

Ştiinţa istorică, la rândul ei, ajutând politica, aşa cum am arătat, nu poate avea pretenţia să fie singurul izvor al actului de decizie politică.

Orice deteriorare a unor astfel de raporturi de colaborare poate avea urmări dintre cele mai grave – şi pentru politică şi pentru ştiinţa istorică: pentru politică – deteriorarea actului de decizie; pentru ştiinţa istorică – afectarea adevărului istoric, a credibilităţii în ştiinţa istorică.

4.Valoarea funcţională a ştiinţei istorice

Prin valoarea funcţională a ştiinţei istorice înţelegem utilitatea cercetării istorice, a adevărului istoric stabilit prin aceasta pentru actul cotidian de decizie politică, pentru viaţa societăţii în ansamblu şi a fiecărui membru al ei, care fac apel la această ştiinţă, utilitatea învăţăturii şi a mesajului transmis prezentului şi viitorului de faptul sau evenimentul istoric, stabilit ştiinţific, de viaţa şi autoritatea unei personalităţi istorice etc. Tradiţia, deci istoria, cunoscută ştiinţific, rămâne în slujba prezentului şi a viitorului societăţii. Ea nu este o dogmă, nu este un ordin care cere executarea întocmai, ci un foarte important sfat dat cu cea mai bună credinţă.

Răspunderea istoricului însă, în realizarea acestei valori funcţionale, este copleşitoare.

O pagubă materială datorată unei greşeli de proiectare sau de execuţie este, desigur, regretabilă, dar ea se remediază într-un timp anume cu costuri estimabile, dar aruncarea în „derivă“ a unor generaţii, a unei naţiuni întregi, uneori chiar a lumii printr-o concluzie greşită a ştiinţei istorice, de fapt a unor istorici limitaţi sau, mai grav, cu „mandat“ primit ori „sugerat“ de forţe interesate, lasă urme adânci şi cu termen de îndreptare ce nu poate fi uşor prevăzut.

La noi de pildă, dogma romanizării – creată şi întreţinută, cu perseverenţă, de-a-lungul istoriei noastre medievale şi a celei moderne, a avut şi încă are mari consecinţe negative.

1. Nerecunoaşterea adevăraţilor strămoşi ai naţiunii române: traco-geto-dacii. Cei încă ataşaţi acestei dogme sunt ca nişte copii care nu-şi cunosc, şi, mai ales, atunci când sunt puşi în cunoştinţă de cauză, stăruie cu încăpăţânare în a nu-şi recunoaşte părinţii şi strămoşii; parţial este o stare de vinovaţi fără vină, adevăraţii vinovaţi fiind unii istorici, cu poziţii importante în ceea ce numim „frontul istoric“, care încă perseverează în a-şi susţine dogma şi a o propaga.

2. Subaprecierea civilizaţiei naţiunii traco-geto-dace, aflată la temelia civilizaţiei românilor, subaprecierea rolului ei în geneza şi dezvoltarea civilizaţiei europene şi nu numai europene.

3. Subaprecierea valorilor naţionale, atât a celor moştenite de la strămoşi, cât şi a celor create ulterior, de vreme ce, conform dogmei amintite, românii ar fi apărut târziu pe lume, ca popor format, fără rădăcini istorice, „altoit“ de migratorii Asiei şi de imperiile care au stat la pândă în jurul ţărilor noastre şi care n-au ezitat să cotropească părţi din ele când s-a ivit prilejul. Şi consecinţele negative nu se opresc aici.

Pe plan general, dăm iarăşi un singur exemplu, între multe altele ce se pot da, de aruncare „în derivă“ a lumii însăşi, printr-o teză falsă, al cărui autor de atunci a devenit celebru: teza „ciocnirii civilizaţiilor“, despre care va fi vorba mai departe, teză menită să abată atenţia lumii de la adevăratul agresor.

Una din valenţele cele mai importante, pe linia funcţionalităţii ştiinţei istorice, este atenţionarea, „semnalul de alarmă“ pe care acesta îl trage faţă de alienarea care cuprinde unele regimuri politice, în comparaţie cu doctrina şi, în consecinţă, cu promisiunile, declaraţiile cu care s-a pornit „la drum“ într-o nouă epocă istorică. Iată, de pildă: Antichitatea a formulat deviza după care omul este măsura tuturor lucrurilor – şi ce s-a ales din condiţia social-juridică şi politică a omului (chiar cu limitele de epocă ale acestei condiţii!) în megaformaţiunea politică a acestei Antichităţi, Imperiul roman? Cu biruinţa creştinismului, apoi, a biruit din nou ideea perfecţiunii omului, creat după chipul şi asemănarea Divinităţii supreme – şi câtă alienare a cunoscut Evul mediu faţă de valorile creştine! Doctrinarii Evului modern au promis o lume a libertăţii, a egalităţii şi fraternităţii pentru fiinţa umană – şi tocmai în acest ev s-au comis şi se comit cele mai oribile nedreptăţi şi crime, ştiute şi mai puţin ştiute, faţă de această fiinţă umană! Şi, ca o sfidare a valorilor creştine, Uniunea Europeană, în „oferta“ făcută recent prin Constituţia sa, semnată la 29 octombrie 2004, ne „promite“ o „Europă postcreştină“!

Constatând aceasta, istoricii nu sunt şi nu trebuie să se simtă deprimaţi şi gata să-şi abandoneze menirea şi efortul, ci se simt cu atât mai mult motivaţi şi mobilizaţi în a dezvălui şi a condamna asemenea alienări. Vom reveni şi mai departe.

•

ORIGINEA LIMBII ROMÂNE ŞI A POPORULUI ROMÂN SAU TIRANIA PREJUDECĂŢILOR

Prof. Maria Ciornei

În ultima perioadă se aud tot mai multe voci în lumea cercetătorilor de specialitate, care pun cu seriozitate şi responsabilitate problema originii limbii române şi a poporului român, avansând idei care au fost enunţate şi în trecut, dar mai puţin susţinute de argumente ştiinţifice, sau care au apărut când lumea ştiinţei de la noi nu era pregătită să le primească.

O asemenea idee este cea susţinută de B. P. Hasdeu şi de Odobescu, care aduc în discuţie originea tracodacă a poporului şi a limbii române. Haşdeu chiar se-ntreabă, retoric, pe bună dreptate, într-un studiu: „Pieritau dacii?".

În ultimii ani s-a închegat o mişcare culturală în România şi în afara graniţelor care aduce ca noutate în cercetarea ştiinţifică a originii limbii române şi a poporului român, demonstrarea, cu argumente ştiinţifice, bazate pe întoarcerea la izvoarele autentice antice, a ultimelor descoperiri arheologice, a dezvoltării cercetărilor antropologice, a studierii atente, prin metode diverse, a mitologiei, a lingvisticii comparate etc., a faptului că limba latină face parte, alături de limba dacilor, care la rândul ei se include în marele trunchi trac, din limba pelasgică–hiperboreeană.

Oricât de surprinzător ar fi şi oricât ar revolta pe unii dintre cei care au scris cărţi din cărţi, credem şi noi că a venit timpul să lăsăm dovezile să vorbească, fără să amestecăm cercetarea ştiinţifică cu interese politice globale sau mai restrânse, aşa cum s-a întâmplat în ultimele doua secole.

Desigur că este foarte greu a renunţa la stereotipii, formate în urma scrierii a mii de opere privind originea latină a poporului român, ca şi a limbii române, sigur că s-au făcut cercetări serioase în acest domeniu, dar premizele de la care s-a pornit sunt false.

Cunoscătorii ştiu că limba latină avea două aspecte - cel numit clasic sau literar, ce se supunea unor reguli rigide, create artificial, şi care e opera unei elite, întâlnită, în operele scrise, cunoscută şi, mai ales, vorbită de foarte puţini care, nu întâmplător s-a numit limbă moartă., pentru că n-a avut o naştere şi o evoluţie firească, şi aspectul popular, adică limba vie vorbită de mai toţi locuitorii Romei chiar, latina vulgară, numită şi lingva prisca, adică, „limba bătrână."

Problema pusă în discuţie nu suportă intruziunea politicului-cum am mai spus-nici a unor interese oculte. Problema există şi e un motiv de reflectare serioasă pentru toţi cei ce se ocupă de acest domeniu.

Pentru unii, a afirma că limba româna nu e de origine latină e un adevărat sacrilegiu, e considerată ca un afront adus poporului român.

Orgoliul nemăsurat îi împiedică pe aceştia să vadă adevărul, astfel că toate afirmaţiile domniilor lor pornesc de la un suport, până la urmă, emoţional.

Cei care îndrăznesc să aibă o altă părere sunt asimilaţi, tacit, trădătorilor de neam, căci cum e cu putinţă să negăm că suntem urmaşii lui Traian, ai unui imperiu care a vânzolit lumea şi s-a impus in istorie, prin forţa de cucerire, prin civilizaţia sa!? Cum să renunţăm la descendenţa noastră nobilă, mai ales că au fost şi încă mai sunt contestate de forţe potrivnice nouă, în cursul istoriei, drepturile de a exista pe acest pământ!?

Aşa privind lucrurile, s-ar părea ca romaniştii ar avea dreptate, dar adevărul nu poate fi negat la nesfârşit. Dumitru Bălaşa vorbeşte – pe drept cuvânt – de basmul romanizării în volumul cu acelaşi nume. Istoria acestui basm îşi are originea în afirmaţiile călătorilor străini prin Ţările Române în Evul Mediu, care au observat asemănările limbii noastre cu italiana şi au dedus că limba română trebuie să fi avut un strămoş comun cu cea a italienei şi aceasta nu putea fi decât latina.

În mod cert, aceste asemănări există, dar se datorează fondului comun pelasgic, care se identifică cu latina prisca sau cu latina vorbită de majoritatea locuitorilor Romei, dar şi în toate coloniile imperiului.

Cu alte cuvinte, limba pelasgă e matca limbilor traco-dace, a latinei, a etruscei şi încă a multor altora, conform studiilor apărute în ultimii ani.

Cei care au preluat, fără argumente serioase, acest „basm", au fost cronicarii, începând cu Grigore Ureche, având ecouri până la Dimitrie Cantemir şi, mai ales, la iluminişti.

Am făcut aceasta extinsă introducere pentru a putea să ne exprimăm părerea în legătură cu cele afirmate de domnul Gh. Ceauşescu intr-un articol intitulat „Origine romană, sau origine tracă?" publicat în numărul din 30 iulie-5 august 2003 al revistei „România Literară".

Considerăm că nu se pune problema originii trace a poporului român, cu toate ramificaţiile tracilor (numai Herodot vorbeşte de aproape 200 de populaţii trace) care, alături de altele alcătuiesc marea şi importanta populaţie pelasgo – hiperboreeană.

Istoria consemnează o pleiadă de antici care vorbesc de tărâmul danubian numindu-l al hiperboreenilor, pelasgi. Deocamdată să urmărim această idee. În timpul mai apropiat.

Am amintit deja câteva personalităţi, începând cu Haşdeu Odobescu şi continuând cu Nicolae Densuşianu, care a scris un monument de rigurozitate ştiinţifică, un model de documentare exhaustivă a problemelor puse in discuţie, în pofida ridiculizării acestui geniu al românilor, dar apreciat de cei ce au studiat, cu seriozitate opera sa capitală –„Dacia Preistorică".

După felul disprețuitor de-a dreptul, de a prezenta pe acest om dedicat științei, a căutării și a impunerii adevărului, pe baze științifice, și după „argumentele“ aduse, ne dăm seama că domnul Ceaușescu nici măcar nu s-a ostenit să citească măcar câteva pagini din cartea lui N. Densusianu. E parcă un blestem să ne renegăm adevăratele valori, uitându-ne mereu în curtea vecinului.

Dar să ne apropiem mai mult de vremea noastră și să-ncercăm să argumentăm afirmația că și traco-dacii și latinii, și nu numai, sunt pelasgii-vectorii unei civilizații superioare

Pentru aceasta ne vom referi la o descoperire epocală făcută de N. Vlassa în 1961 și anume e vorba de Tăblitele de ceramică de la Tărtăria, județul Alba, care conțin, incizată, o scriere pictografică.

Studierea și analizarea cu mijloacele științei a acestor tăblițe, arată, fără tăgadă, că locuitorii din Carpați cunoșteau scrisul, cu cel puțin 2000 de ani mai devreme decât sumerienii, considerați inventatorii și primii utilizatori ai scrisului.

Identitatea scrierii de pe cele trei tăblițe cu cele sumeriene justifică afirmația că translația populației s-a produs dinspre Carpați spre Sumer.

Cercetate cu atenție, descoperirile acestea au făcut pe unii savanți, ca academicienii Boris Perlov din Rusia, în volumul, „Tainele veacurilor“, Moscova, pag.171-178, și pe Vladimir Geoegiev din Bulgaria, în studiul „Cuvinte vii ale Tărtăriei“, în revista, „Tehnica Tineretului“, anul 1975, nr.12, să ajungă la concluzia că inscripțiile aparțin unei populații neolitice, *preindoeuropene* databile între anii 7500-3500 î.Hr.

Marija Gimbutas, cercetătoare de istorie de la Universitatea din Boston, spune foarte clar în volumul, „Civilizație și cultură”, Ed. Meridiane pag,64-68, „că acest incizii-picto-ideograme, grăiesc despre *o scriere primordiala, aparținând carpato-danubienilor* (mil..VI î.H)“ și „că regiunea carpatato-dunăreană este Centrul originar de iradiere a civilizației Vechii Europe“. (O descoperire relativ recentă, anunțată de posturile naționale de televiziune și de radio, ca și de cotidiene importante, drept „*o descoperire epocală*“, se referă „*cea mai veche fosilă de om modern descoperita in România* și analizată în Statele Unite“. Acesta este de altfel și titlul unui articol care a apărut în ziarul, „Adevărul“, din 24 sept. 2003, în care se afirmă clar „cea, mai veche fosila a unui om modern, datând de acum 34.000-36.000 de ani provine din România și a fost studiată de antropologi americani, conduși de profesorul Erik Trinkaus, de la Universitatea Washington din St. Louis, Missouri“. Mandibula de hominid a fost descoperită în anul 2002 în Peștera cu Oase din S-V Carpaților, de speologi români.

Cercetătoarea de la Cluj Oana Moldovan a cerut antropologului american să facă analiza acestei mandibule pentru credibilitate .Rezultatele cercetării au fost publicate în septembrie 2003 și subliniază importanța descoperirii -, „*se poate ști acum, fără urme de dubiu, cum au evoluat oamenii* moderni, atunci când s-au răspândit în Europa, având ca punct de plecare zona *carpatică.“)*

Majoritatea celor care au studiat fenomenul Tărtăria, consideră că aici s-a folosit un alfabet vechi pelasg identificat, prin unele semne și pe răbojul plutașilor de pe Bistrița, deși semnificațiile lor inițiale s-au pierdut.

Dr. N. Săvescu, consideră aceste semne, pe bună dreptate, cel mai vechi alfabet de pe teritoriul țării noastre. Acesta are similitudini și în runele scandinave, în scrierea rheților și a salassinilor, pe colanul din tezaurul de la Pietroasa, pe inscripția din insula Lemnos, despre care vorbește primul același N. Densusianu.

Despre importanța descoperirii acestor tăblițe vorbesc la vremea lor și străinii.

În ziarul „The Times“ se spune că „problema promite să devină o nouă „cause celebre“ remarcându-se uluitoarea asemănare cu semnele pictografice sumeriene, doar că acestea par să fie mai vechi”.

Și o revistă germană scrie despre Tărtăria, calificând-o drept, „o descoperire epocală“; amintim, de asemenea, că o revistă de arheologie franceză semnalează asemănarea scrierii de la Tărtăria cu cea de la Uruk, întrebându-se: „Oare unde începe istoria?”.

Nu întâmplător am insistat asupra scrierii pelasgilor, cunoscută, firește și de daci și de latini, ca ramuri ale aceleiași tulpini-pelasgice, ci pentru a atrage atenția asupra faptului că numai o civilizatie superioară putea avea o scriere proprie ,cu atâtea mii de ani înainte, și, că, așa cum spun numeroși savanți străini și români, locul de naștere acesteia se afla, fără discuție, în Carpați.

Despre limba dacilor s-a scris mult, dar ceea ce apare din ce în ce mai evident este că aceasta limbă este cea a înaintașilor lor pelasgi, din care făceau parte și latinii, așa după cum am mai amintit, căci ce era această limbă pelasgă?

Cercetările cele mai recente și mai pertinente, demne de crezare, se bazează pe redescoperirea și valorificarea valabilă, în primul rând, a surselor celor mai credibile de informații, și anume a celor antice, care aduc o lumină nouă asupra temei în discuție. Concluziile la care s-a ajuns pot contraria pe mulți specialiști.

Una, și poate cea mai importantă, de la care trebuie să pornim, e aceea că limba pelasgă este aceeași cu limba protodacă, cu latina vorbită, sau vulgata.

Era o limbă cunoscută și vorbită de Socrate, de Platon și de alte personalități mari ale antichității, care au trecut și pe la Universitățile Zalmocsiene, primele consemnate de tradiție și de scrierile vechi, dar și de cele mai noi.

Suflul nou în modul de cercetare și interpretare a limbii și istoriei noastre, în conformitate cu datele științifice, plecându-se de la datele scoase din operele anticilor, citite în mod direct și nu prin intermediarii, care, nu de puține ori, au tradus sau au scos din context fragmente din aceste opere, manipulându-le tendențios,a adus în atenție această problemă controversată a originii limbii și a poporului român.

(Continuare în numărul viitor)

În urma publicării editorialului „Nebuni care falsifică istoria“ din nr. 20 al revistei noastre reacțiile cititorilor nu au întârziat să apară. Fără a face vreun comentariu pe marginea opiniilor celor ce s-au încumetat să ne scrie, trebuie să remarcăm faptul că în proporție covârșitoare emisiunea „Istoria polemică“ a deranjat considerabil acea parte a oamenilor care cred în adevărul istoric, în moștenirea preponderent geto-dacică a poporului român.

Redacția

...Am privit şi eu cu stupoare emisiunea cu pricina. Nici acum nu-mi vine să cred că am auzit şi văzut asemenea lucruri. Nu ştiu ce se întâmplă cu noi românii.Sau poate distinsul până mai ieri Djuvara are dreptate atunci când spune că noi ne tragem din încrucişarea turcilor cu fanarioții şi cu occidentalii, negând orice legătură cu adevărații noştrii strămoşi getodaci. Din această nefirească legătură se pot naşte ce-i drept persoane care să debiteze astfel de lucruri. Întreg spectacolul oferit de Djuvara şi Vulpe a fost o jalnică reprezentație a doi groteşti aşa zişi savanți care atentează la integritatea morală şi spirituală a poporului nostru. Dacă cei doi îşi au originile prin haremurile turceşti ori încurcați prin fuste fanariote, este treaba lor. Dar de ce să târâi o națiune întreagă cu de-a sila într-o situație penibilă, asta e mai greu de răspuns. Răsvan Theodorescu spunea că manelele şi telenovelele sunt parte integrantă dintr-un program bine pus la punct de imbecilizare a poporului român. Această adevărată propagandă antiromânească dusă de cei doi ar putea intra şi ea în calcul dacă ne gândim numai la faptul că un post de televiziune care îşi spune cultural transmite astfel de emisiuni.

Îmi este greu să cred într-o teorie a conspirației dar când văd atâta răutate şi înverşunare într-o problemă care ar putea fi cel puțin dezbătută în termeni onești şi responsabili, cad pe gânduri. Suntem departe de astfel de momente. Nici unul dintre noi nu deține adevărul şi asta orice om cu scaun la cap o conştientizează. Şi atunci de ce ura şi disprețul înlocuiesc buna cuviință şi toleranța?

Matei Dogaru
Cluj-Napoca

...Am asistat la o transmisie cu adevărat profesionistă a postului *Realitatea TV*, la înmormântarea Papei Ioan Paul al II-lea. Din păcate, această transmisie a fost umbrită de un incident pe care pot să-l numesc cel puțin scandalos. Exact în momentul în care sicriul era scos din catedrală din studio s-a auzit un hohot de râs dogit evident din motive tabacice. Imediat ne-am putut da seama că el venea din întreaga ființă a celei ce era invitată în calitate de istoric să comenteze un moment unic şi pios. Era Zoe Petre. Ce legătură are acest fapt cu emisiunea în discuție? Tocmai respectul față de istorie pe care îl au unii, sau mai bine zis nu-l au atunci când îşi etalează prețioasele cunoştințe. Profesorul Djuvara, la fel ca şi Zoe Petre mare iubitor al fanarioților, nu precupețeşte nici un efort pentru a târâ în noroi istoria noastră cea zbuciumată. Totul trebuie să treacă prin fanar în opinia lor. Ce e dincolo de fanarioți e catalogat fantezist. Mă întreb oare ce titluri şi ce diplome, ce studii le dau dreptul unor astfel de oameni să ne jignească în felul acesta ?

Vintilă Aurel
Piatra Neamț

...Aveți curaj să vă luați la trântă cu „titani consacrați“ ai istoriografiei noastre. Pe de o parte este periculos, iar pe de alta este lăudabil. Din păcate, noi învățăm de mult timp o istorie care nu este a noastră, făurită după chipul şi asemănarea momentelor politice ale diferitelor perioade. Majoritatea istoricilor de la noi şi nu numai de la noi îşi întemeiază carierele pe temelia indicațiilor vremurilor. Cine a urmărit serialul profesorului Aurel Preda din „Dacia Magazin” şi-a putut da seama cum se scrie istoria la noi. Dacă extindem opiniile domniei sale referitoare la cei care fabrică istoria în cabinete, cu siguranță vom întâlni nume ca Djuvara, Vulpe, Babeş şi alții ca ei. Avem nevoie de oameni ca dr. Napoleon Săvescu. Chiar dacă nu toate opiniile domniei sale au un fundament neapărat ştiințific, semnele de întrebare pe care le ridică sunt semnale clare că istoria noastră trebuie rescrisă şi în nici un caz lăsată pe mânile unor oameni rău intenționați mânați de interese meschine.

Ing.Tătaru Cristian
Timişoara

...se pare că în ultimul timp media în loc să încurajeze spiritul românului caută să-l limiteze cât mai mult...pentru cine? şi de ce mă rog? Românul are dreptul să creadă în strămbunii lui aşa cum îi dictează sufletul, conştiinţa şi cultura... avem dreptul să fim şi obiectivi dar şi subiectivi, iubind legendele şi „aceea samânţă sănătoasă a dacului“ ce speram şi credem că respiră în noi... nu sunt istoric, sunt simplu economist, dar sinceră să fiu nu i-aş băga în seama şi de-aş avea o cât de mică influenţă în media mai cu râvnă aş aduce la lumină cât mai des şi mai impresionant imaginea „dacului“ de odinioară... şi mai ales sănătatea sa spirituală...

Ana Păcurar
Bucureşti

…Nu înţeleg cum de poporul ăsta este aşa de blestemat că beneficiază de astfel de formatori de opinie. Oameni cu funcţii deosebit de importante în educaţia istorică apar pe micul ecran, comportându-se ca nişte precupeţe, ignorând cu bună ştiinţă elementara artă a dialogului civilizat. Vlad Nistor, Mircea Babeş, Zoe Petre şi, mai nou, Neagu Djuvara vin să ne distrugă miturile, să ne batjocorească istoria adevărată inoculând prostii fără seamăn, minciuni fără nici un fundament sau, cum scriaţi în articol, fac o istorie pe placul lor.

Prof. Maria Tarovschi
Arad

...Vă mărturisesc că nu împărtăşesc în totalitate părerile pe care le promovaţi în revista Dacia Magazin. Studiez de 30 de ani istoria şi părerile mele sunt de multe ori altele. Dar asta nu mă împiedică să citesc revista cu consecvenţă. Articolul dumneavoastră este pe deplin justificat. Aveţi dreptate să vă revoltaţi. Nu aşa se poartă o polemică. Ideile domnului Săvescu pot fi ignorate, acceptate sau combatute. Dacă în primele două cazuri treaba este simplă, în cazul combaterii trebuie să existe o minimă decenţă. Trebuie înlăturat în totalitate atacul la persoană. Nu-şi au loc într-o discuţie care se vrea savantă, apropo-uri ieftine de genul: de unde are atâţia bani sau de ce risipeşte atâţia bani pe cărţi luxoase. Nici trimiterea deja obsedantă la neprofesionalism nu este pe deplin justificată atâta timp cît există suficiente exemple, nu numai în domeniul istoriei, de persoane dăruite unei pasiuni, care au devenit puncte de referinţă în domeniile respective. Consider că prestaţia domnului Neagu Djuvara şi a academicianului Vulpe a fost una dezonorantă din toate punctele de vedere.

Prof. Alexandru Marica
Ploieşti

...Emisiunea a fost o ruşine. Nimeni în ţara asta nu are dreptul să batjocorească moştenirea autentică transmisă prin folclor. Poate că pentru Neagu Djuvara şi Alexandru Vulpe folclor înseamnă manele, şi atunci da, le dăm dreptate. Să te exprimi în felul în care s-a exprimat Vulpe este o crimă. „Ia să ne mai lase folcloriştii ăştia în pace“ este o expresie a neputinţei de a demonstra ce îţi doreşti să fie adevărat şi a prostiei cu care natura din greşeală îi mai înzestrează pe unii. Dimitrie Gusti sau Lucia Apolzan, oameni care o viaţă întreagă au aprofundat cu un profesionalism desăvârşit moştenirea autentică a românilor, alături de pleiada strălucită de etnografi şi folclorişti români, s-ar simţi jigniţi profund de această mitocănie.

Muntean Sofronie
Orăştie

...Cei care îndrăznesc să aibă o altă părere sunt asimilaţi, tacit, trădătorilor de neam, căci cum e cu putinţă să negăm că suntem urmaşii lui Traian, ai unui imperiu care a vânzolit lumea şi s-a impus in istorie, prin forţa de cucerire, prin civilizaţia sa!? Cum să renunţăm la descendenţa noastră nobilă, mai ales că au fost, şi încă mai sunt contestate, de forţe potrivnice nouă, în cursul istoriei, drepturile de a exista pe acest pământ!?

Prof. Maria Ciornei

... Folclorul este un segment de dezvoltare a oricărei societăţi şi nu poate fi înlăturat în nici un caz din istoria sa. Doina este un produs spiritual naţional şi, aşa cum spune Sabina Ispas, un erudit folclorist român ,originea fenomenului numit Doină , se pierde în istoria neamului venind de departe. Misiunea istoricilor este aceea de a cerceta pluridisciplinar, iar în acest cadru faptul folcloric este esenţial.Cine rupe importanţa culturii populare din contextul istoric dovedeşte o gândire limitată. Orice afirmaţie făcută şi menită a minimaliza locul spiritualităţii populare în dezvoltarea întregii naţiuni demonstrează o nonjudecată condamnabilă.

Etnolog prof. Marcel Lapteş
Deva

TRANSILVANIA - INIMA ETERNEI DACOROMÂNII

Dan Ioan Predoiu

(continuare din numărul trecut)

LUPTA POLITICĂ DE SUPRAVIEȚUIRE A NAȚIUNII ROMÂNE DIN TRANSILVANIA ŞI BANAT

Imediat după anunțarea actului din 1867, românii privesc consternați cum li se năruie aspirațiile de libertate şi de afirmare națională. Sperând în corectitudine, dreptate şi adevăr, ei adoptă la 3 mai 1868 la Blaj „Pronunciamentul", act prin care îşi exprimă protestul împotriva alipirii Transilvaniei la Ungaria.

În 1869 se pun bazele înființării Partidului Național al Românilor din Banat şi Ungaria şi ale Partidului Național Român din Transilvania, partide care sunt interzise imediat de autorități deoarece în Ungaria, conform legii naționalităților, nu exista decât o singură naționalitate – cea maghiară!

Abia în 1881 cele două partide româneşti se unesc într-un singur partid cu numele de Partidul Național Român, care îşi propune: lupta pentru recâştigarea autonomiei Transilvaniei, dreptul de a folosi limba română în administrație şi justiție, lărgirea drepturilor de vot şi altele.

*

Brutalitatea cu care a fost îngenunchiată națiunea română din Transilvania a indignat întreaga Europă. Eminescu, cu uimire şi revoltă, scrie în publicația „Federațiunea" din 1870:

„*Vina acestei direcțiuni o au descreierații lor de magnați, a căror vanitate îi face să creadă cum că în această țară ce e mai mult a noastră decât a lor, ei vor putea maghiariza până şi pietrele*".

Eminescu, în „Timpul" din 24 februarie 1879, scrie:

„*Rasa maghiară, tolerantă în felul ei, n-ar trebui să alunece pe acest povârniş periculos*", avertisment profetic de suflet, al poetului, care n-a fost luat în seamă de mai-marii ungurilor.

*

Este surprinzător că oficialii unguri din Transilvania îi numeau pe români „daci" sau „daco-români", aşa cum am văzut şi pe monezile litografiate, emise după execuția lui Horia, în care-l numeau pe acesta „Hora Rex Daciae" şi cum rezultă şi din informarea trimisă la 31mai 1892 de comitele suprem din Arad, Fábián László, ministrul de interne regal maghiar:

„Am fost informat de judele plăşii Ineu că Avisalon Şucra – preot român ortodox din Bârsa, în ziua de 26, luna curentă, a chemat populația românească ortodoxă din biserică la o întrunire la şcoala ortodoxă, unde în cuvinte agitatoare, a arătat că populația românească suferă o grea oprimare din partea maghiarilor şi a cerut populației să participe la demonstrația de la Viena… vă informez Excelență, că judele suprem a pornit procedura legală împotriva acestui preot daco-român…"

*

Îndârjirea națiunii române din Transilvania, principat autonom desființat, înglobat şi administrat de Ungaria în cadrul Imperiului Austro-Ungar, creşte, se dezvoltă şi se manifestă în rândul populației oprimate, găsind diferite forme de exprimare, de afirmare şi de expunere a simțămintelor proprii pe cuprinsul întregii patrii, din toate provinciile locuite de români.

În colecția de cântece sociale pentru studenții români, apărută la Viena în 1880, poetul Andrei Bârseanu publică poezia „Steagul Nostru" care începe cu celebrele versuri:

„Pe-al nostru steag e scris „Unire"
Unire-n cuget şi-n simțiri.
.....
Am înarmat a noastră mână
Ca să păzim un scump pământ;
Dreptatea e a lui stăpână,
Iar domn e adevărul sfânt."

În poezia „Voința neamului", scrisă la 20 iunie 1887 de Ioan Nenişescu, acesta spune:

„În țara noastră vrem înşine stăpâni să fim
Şi stăpânirea țării noastre cu nimenea n-o împărțim.
……
Şi nu vrem noi, românii, fruntea în veci la nimeni s-o plecăm
Şi din moşie nici-o palmă, o unghie n-o să lăsăm."

…..
*

Fruntaşii români ardeleni se întrunesc la Sibiu şi întocmesc „Memorandumul" adresat împăratului Franz Ioseph I, la data de 25 martie 1892, în care printre altele se spune:

„*Reprezentanții alegătorilor români din țările coroanei ungare ale majestății voastre – de la Leitha spre răsărit – (râu care desparte Austria de Ungaria)… nu mai au, după tristele experiențe pe care le-au făcut, nici-o încredere în Dieta din Budapesta şi în guvernul maghiar.*

…

Ajungând, prin sistemul DUALIST şi prin UNIUNE, puterea statului în mâinile elementului maghiar, acesta, nesocotind interesele comune generale şi mari ale statului, a urmărit numai asigurarea hegemoniei şi în unificarea națională maghiară şi toate legile create de atunci şi până astăzi, precum şi executarea lor adeveresc mersul regretabil spre acest povârniş".

Noi, românii, nu dorim decât să putem trăi în bună înțelegere cu toți concetățenii noştri şi să putem urma în pace lucrarea noastră culturală şi economică.

…

Suntem chibzuiți, maiestatea-voastră, suntem iubitori de ordine, leali şi îndelung răbdători, dar suntem oameni şi nu se poate să rămânem neatinşi când în fieştecare zi suntem provocați, insultați fără sfială, loviți în interesele noastre culturale şi în cele economice, ame-

ninţaţi în existenţa noastră naţională…

… românii au primit cu supunere situaţia creată prin DUALISM ca pe una care nu poate să fie decât trecătoare şi au suferit cu îndelungă răbdare nedreptăţile ce li s-au făcut în timp de un pătrar de secol (de la 1867 la 1892 – n.n.).

Având în vedere că „volenti non fit injuria" (nu faci nedreptate aceluia care consimte), românii au protestat totdeauna fără de sfială contra orişicărei călcări de drepturi odată câştigate şi şi-au rezervat în faţa ţării şi în faţa lumii dreptul de revendicare pe timpuri mai priincioase…

Am arătat că UNIUNEA… este o desconsiderare a tuturor drepturilor naţionale câştigate de români ca element ce compune majoritatea precumpănitoare în vechea Transilvanie…

... ţara e frământată de continue agitaţiuni şi cuprinsă de adâncă nemulţumire. Chiar concetăţenii noştri maghiari, văzând zădărnicia silinţelor lor utopice, sunt cei mai agitaţi şi cei mai nemulţumiţi şi împing mereu spre zguduiri violente".

Concluzionând spre încheiere cu un avertisment profetic:

„*O politică de stat care, atât în bazele ei cât şi în scopul ei final e GREŞITĂ, nu poate să fie decât dezastruoasă atât pentru cei ce stăruie în ea, cât şi pentru patrie şi tron*".

Memorandumul a fost întocmit de „*Comitetul designat de adunarea generală a reprezentanţilor tuturor alegătorilor români din Transilvania şi Ungaria pentru aşternerea Memorandumului*" şi a fost semnat de: Dr. Ioan Raţiu, Preşedinte, Dr. Basilius Lucaciu, Secretar general, Iuliu Coroianu, Referinţe, George Pop de Băseşti, Vicepreşedinte, Septimiu Albini, Secretar Eugen Brote, Vicepreşedinte.

Curtea de la Viena, care fusese informată pe calea Ministerului de Interne de iminenta depunere a Memorandumului, era pregătită să respingă primirea documentului şi să recomande depunerea acestuia la Ministerul ungar de la Budapesta.

Motivul respingerii: delegaţia română nu avea „mandatul autorizat al unei adunări naţionale".

Dar documentul apare publicat în presa românească şi este răspândit sub formă de broşuri în ţară şi peste hotare, astfel că guvernul ungar se simte obligat să ia atitudine, trimiţând în judecată pe fruntaşii români, fixând data de 7 mai 1894 pentru desfăşurarea procesului.

*

Vasile Lucaciu îi scrie, la 2 martie 1894, lui George Pop de Băseşti o scrisoare în care-i spune:

„*Aştept cu nerăbdare procesul şi sunt convins că vom putea arăta din nou tiranilor noştri demnitatea noastră de a sta neclintiţi faţă de orice tentativă sau uneltire a lor.*

….

Sunt sigur că vom fi condamnaţi grav. Cel puţin să ne purtăm cu demnitate şi mândrie la proces şi la puşcărie. Să le arătăm că nu ne temem de ameninţările lor, nici de argumentările lor viclene şi nici de cruzimea lor. Ne aşteptăm la cele mai grozave inchiziţii.

… eu m-am obişnuit cu puşcăria… Eu le-am spus la Satu Mare la proces că voi ajunge să fiu ales deputat de Satu Mare pentru Dieta din Bucureşti!

S-au cutremurat la această ameninţare şi nici nu au avut curajul să reacţioneze. Simţeau în subconştientul lor că spun un adevăr profetic, pe care ei nu-l vor putea schimba, al cărui proces fatal nu-l vor putea evita, căci aşa vrea destinul, fiindcă e firesc să fie aşa. E o chestiune numai de timp şi vom învinge!..."

Uimitoare scrutare a cursului firesc al istoriei, iar „chestiunea de timp" a făcut ca Vasile Lucaciu (1852-1922) să prindă ziua de 1 decembrie 1918, când i s-a împlinit previziunea.

*

Procesul intentat memorandiştilor la Cluj, în 1894, conduce la condamnarea la închisoare a 14 fruntaşi români transilvăneni printre care Ioan Raţiu şi Vasile Lucaciu. Actul în sine provoacă iarăşi reacţia dură a întregii Europe de Vest, a cărei intervenţie îl obligă pe împărat să îi pună în libertate pe memorandişti, dar abia după un an de la data când au fost închişi.

*

Pe perioada detenţiei fruntaşilor ardeleni români, Badea Cârţan, acest geniu al spiritului românesc a mers

„*la Vaţ şi la Seghedin şi la porţile tuturor temniţelor înţesate de români să le cânte doine sfinte – doina lui Raţiu, doina lui Lucaciu şi chiar doina lui – să le aline surghiuniţilor suferinţa cu un viers şi o vorbă românească*". *Cântând a jale. „Gest plămădit din limpezimea cerului, din răcoarea muntelui, din căldura inimii, din noblеţea sufletului", gest care avea să-l coste închisoare, batjocură, tortură, catalogat fiind ca spion şi agitator „împotriva statului unguresc".*

În „Doina lui Lucaciu", scrisă de poetul Gheorghe Bocu şi publicată în „Foaia poporului", în 1893 la Sibiu, se spune:

Cânt-o mierlă prin pădure
Robu-i Lucaciu la unguri
Pentru sfânta dreptate
De care noi n-avem parte!

Nu fi, mierlă, supărată
Nu-i robia ne-ncetată
Vine-o dalbă primăvară
Fi-va Lucaciu liber iară!

…

Spune-i, mierlă dragă, spune-i
De la întreaga sa naţiune
Că noi cu toţi îl iubim
Pentru el în foc sărim.

…

Alexandru Vlahuţă, în poezia „Eroilor-Martiri", scrisă în 1894, transmite un fulminant mesaj de îmbărbătare celor închişi în închisorile ungureşti:

„*Soldaţi viteji şi preoţi, soli ai dreptăţii sfinte,*
Pe care-un neam sălbatec o calcă în picioare,
Cu voi sunt milioane de inimi…
Înainte
Poporul, care are ostaşi ca voi, nu moare.

…

Întunece pământul pustiitoarea gloată
Şi spargă, devasteze, în oarba ei mânie
Lăcaşuri şi biserici: omoară iar la roată
Pe marii noştri preoţi – ei înşişi or să-nvie

…

Staţi drept, sublimi apostoli, căci

fruntea vi-i senină
Lăsați închizătorii să-şi facă datoria;
Vedea-veți scris pe ziduri cu slove de lumină
În temnițele voastre: „Trăiască România!“

La Viena, muzica lui Johann Strauss (1825-1899), supranumit „regele valsului“, în mare vogă atunci, invada străzile, iar patrioții români aşteptau consternați să se întoarcă din închisori pe la casele lor din Transilvania.

Câtă dreptate avea Ştefan cel Mare, domnul Țării Moldovei (1457-1504), când, în testamentul lui, exprimat sub forma „ultimei rugăciuni“, spunea viitorimii:

„Dacă vreți ca fiii şi nepoții voştri să mai vorbească limba noastră, țara să nu o închinați vecinilor, nici leşilor, nici ungurilor, nici muscalilor, că aceştia dacă vin, nu se mai duc din țară şi sub diferite pretexte au să vă treacă la altă credință şi au să vă impună să le vorbiți limba şi jugul vă va fi dublu. Vă vor dovedi lesne şi vor găsi şi argumente că sunteți unguri sau slavi, că graiurile lor sunt mai nobile şi viața lor e mai aleasă. Şi nu veți fi stăpâni în casa voastră. Şi vă veți simți străini în țara moşilor şi strămoşilor voştri. Şi străinii vă vor numi pe voi „venetici“ şi nu vă vor mai lăsa să vă ridicați fruntea din țărână“.

…

Iar duşmanii ei (ai țării – n.n.) sunt mai ales vecinii ei.

…

Toți ne-ar vrea vasali şi birnici.

…

„Veți plăti birul umiliților până veți găsi forțe în voi să vă scuturați jugul nesuferit. Şi aş dormi la locul meu de veci împăcat, dacă aş şti că m-ați ascultat şi cu sabia în mână v-ați apărat libertatea. Cum au făcut-o părinții voştri. Eu am ostenit. Şi plec să mă culc. N-aş vrea să dorm somn greu, însoțit de coşmaruri. Aş vrea să dorm somnul cel de veci împăcat. Asta-i ultima rugăciune a celui care v-a fost mai mult decât Domn, v-a fost părinte“.

*

Ungurii, de la venirea lor în Câmpia Panoniei, după ce s-au subordonat religios Scaunului Pontifical de la Roma, au considerat că au dreptul să asupreasscă, să subjuge şi să subordoneze națiunile, în principal ortodoxe din zonă, pe slavii de la nord şi de la sud de ei şi pe românii din Transilvania, de la est.

Numai că în 1526, după desființarea Ungariei ca stat, reprezentanți ai națiunii ungare s-au pus în slujba turcilor pentru a stăpâni Transilvania, până în 1699, iar apoi în slujba austriecilor până în 1867.

De fapt, situația lor se prezenta într-un mod aproape similar cu cel în care grecii, în special fanarioți, i-au servit pe turci pentru asuprirea Principatelor Române. Dar aceştia n-au cerut şi țara.

Însă, de la asuprire, de la oprimare, de la împilare, cu scopul de a le fi lor mai bine, reprezentând interese străine într-un teritoriu situat lângă țara lor în care s-au aşezat cândva ei, ungurii, şi până la anexare şi înglobarea Transilvaniei la Ungaria, în ciuda evidențelor etnice, este cale lungă.

Nu şi-au permis aşa ceva nici unii dintre cei ce au cotropit şi colonizat popoare în toată lumea, în prezența majoritară a etniei aborigene, ancestrale (vezi cazul Africii de Sud). Cum de şi-au permis totuşi ungurii şi austriecii să facă aşa ceva în 1867, sperând că nu vor fi corectați de istorie?

Lord Ed. Fitznaurice, fost ministru al Marii Britanii, spune:

„*Ungurii duc o politică violentă şi oarbă față de naționalitățile supuse Coroanei Ungare şi în special față de români*“.

Cu ocazia vizitei în țara noastră, din mai 1999, Papa Ioan Paul al II-lea, cu referire la „mozaicul socio-religios complex“ din „Transilvania“, adresându-se auditoriului într-o curată limbă românească a spus:

„O națiune are datoria de a face totul pentru a afirma unitatea națională, întemeiată pe egalitatea între toți locuitorii“, … „ținând mult la respectarea drepturilor minorităților“ şi „nutrind voința iertării şi reconcilierii“. „Deoarece istoria nu poate fu uitată!“

*

În 1910, fruntaşii politici români din Transilvania adresează guvernului maghiar un memoriu în 23 de puncte, printre care, printre altele, ar fi: recunoaşterea funcționării constituționale a Partidului Național Român, legiferarea votului universal egal, direct şi secret, folosirea limbii române în administrație şi justiție, dreptul de întrunire şi de organizare a tuturor cetățenilor, respectarea autonomiei bisericilor române etc.

Că Europa a cunoscut în permanență starea de lucruri din Transilvania, după crearea Imperiului Austro-Ungar, o confirmă şi semnarea la Bucureşti în 4 august 1916 a Tratatului de Alianță între România, pe de o parte, şi Franța, Marea Britanie, Rusia şi Italia pe de altă parte, care stipula în cazul intrării României în război de partea Antantei şi satisfacerea dezideratului unirii cu România a teritoriilor româneşti din Austro-Ungaria, încorporate în mod abuziv în 1867 şi mai vechi, Bucovina, în 1775.

În timpul existenței statului dualist Austro-Ungar, pe durata a 51 de ani, actele care au lăsat răni adânci în sufletul românilor din Transilvania au fost:

-„Legea lui Trefort“ din 1879, care prevedea obligativitatea predării limbii maghiare în toate şcolile elementare din teritoriile asuprite de Ungaria;

-„Legea Banffy“ din 1896, care privea maghiarizarea numelor de sate şi de oraşe din Transilvania;

-„Legea Apponyi“ din 1907, care viza desființarea şcolilor confesionale particulare româneşti şi introducerea excesivă a limbii maghiare în şcolile similare de stat.

Este interesant de consemnat faptul că, în zonă, ungurii s-au menținut în permanență numai protejați de o putere militară străină (indiferent dacă aceasta a fost austriacă, italiană sau germană), spre deosebire de secui şi de saşi, pe care populația aborigenă i-a acceptat fără ca aceştia să se impună cu forța.

În toată această perioadă de 51 de ani întreaga suflare românească, profund afectată de aberantul act din 1867, al încălcării autonomiei Transilvaniei, a fost alături de lupta şi de suferința românilor transilvăneni.

●

ZAMOLXIS PRIMUL LEGIUITOR AL GEŢILOR

– Carolus Lundius –

De ce trebuie să auzim de la Carolus Lundius despre Zamolxis ca fiind cel care a dat lumii primele legi scrise? De ce nici unul din istoricii noştri nu-l pomeneşte? Oare de ce suedezii se mândresc cu ce noi refuzăm să ne mândrim? Când oare istoria noastră în loc să înceapă cu înfrângerea noastră, cu sfârşitul nostru ca stat, cu înfrângerea lui Decebal, va începe cu istoria Daciei şi a regilor ei ?

Iată de ce ne facem o datorie de onoare în a publica în serial întregul volum ZAMOLXIS PRIMUL LEGIUITOR AL GEŢILOR.

Prima ediţie a acestui volum sub titlul *Zamolxis Primus Getarum Legislator* scrisă de Carolus Lundius a apărut în Suedia în anul 1687. Am găsit-o rătăcită într-un anticariat din Upsala-Suedia, de unde am cumpărat-o la un preţ mare, încredinţând-o spre traducere doamnei Maria Crişan.

Dr. NAPOLEON SAVESCU

(continuare din numărul trecut)

Rezumat Cap III 5 – 7

§5. Acordul şi armonia perfectă dintre incunabulele vechilor Goţi (adică Geţi) cu Herodot. **§6.** Nici codexurile manuscrise mai recente nu sunt diferite. În suita neîntreruptă cu codexul acesta se găseşte şi acela împodobit cu numele unor regi importanţi, sub titlul lui JOANNES al III-lea. **§7.** Chiar şi afirmaţiile lui Strabon sunt în deplină concordanţă cu cele ale scriitorilor noştri. Locul lui Laertius în această temă şi corectat şi explicat.

5. Cu opinia lui Herodot se pune de acord şi opinia, demnă de toată încrederea, a uneia din incunabulele noastre: "*Fyrsti war Samolthius sa er Lag framsordi medh mykli snilli / han war Pythagorassa Tharahl i Samey. Han for frälsgiswi hingat til alsheriar thing. Han bygdi har Htvs oc baudtill sijn Kunungi oc ollu stormânni um alt Svithiod pa raladi han vid pa er med honom satu t Hollini at Natvardi /oc Dryckio sina samanhasdu / at han Odain wäri oc theßin stad Odains: Litlu sidar hwars han vr asyn aldra thera / och eptr thrij ara Dag apnadis Jardr / tha kom han ater til war: pui trudu allir men uthan all genmali hwad i thessu mali sagt war*" ("Samolse a fost cel dintâi care, cu un deosebit meşteşug şi-a scris legile, el care fusese sclav al lui Pythagora din Samos şi s-a eliberat, a sosit la noi şi comiţiile formate din cetăţenii strânşi laolaltă din întregul imperiu al Sueonilor, au venit pentru a-l sărbători. Cu înţelepciunea lui care întrecea cu mult pe cea a celor adunaţi în for, el a construit o casă, în care a invitat ca oaspeţi pe rege şi pe toţi nobilii. Acolo, printr-o cuvântare care a durat mai mult decât cina, a susţinut imortalitatea zeilor şi eroilor la Sciţii dispăruţi, că nemuritor va fi şi el şi cei din neamul său dintre multe popoare, insuflându-le totodată că acesta este locul nemuritorilor; nu mult după aceea, a dispărut dintr-odată. După o absenţă de trei ani, s-a întors din nou printre ai săi spunând că aceasta are legătură directă cu spusele lui de mai înainte. Mă întreb oare dacă mai există un exemplu asemănător în care să se poată face dovada legăturii dntre vorbă şi faptă?").

§6. Mai există şi alte dovezi care susţin aceste spuse. Şi de ce nu? Doar mai există încă o serie de cărţi recent apărute care până mai deunăzi erau manuscrise. Să ne oprim la codexul regelui Joannes al III-lea şi să revedem multe alte manuscrise şi, cu stima pe care o datorăm, să le interpretăm. Nu te îndoi, căci iată ce scrie aici: "*Sammaledes war ett Varn fodt af Götherne / som tiente Pythagoras uthi Graecien, och lärde af honom himmelstekn / Gudz willta / och att äthskillia andt ifran godt genom bokliga konster. Then samma drog ifran Graecien och till Aegypten / och lärde ther the Fäders lärdom och Gudz dyrkan som the hade. Sedan drog han till sitt Fädernesland igen / och blef en Oswerste i Konungens Rädh / och hwad han beslutade / thet lät Konungen sä bliswa effter han hade forständ att skillia ondt isfrän godt. Then samma gaf fig i ehn Jorkuula / där han satt och studerade och tbland alle andre sijne studeringar drog han uth Sweriges Lag / ther then menige Man weeth sig att esterrätta*" ("Deja se născuse în acest neam al Goţilor (i.e. Geţilor) un copil, care, de îndată ce se făcuse mare, s-a angajat sclav la filosoful Pythagora, vestit în toată Grecia care cunoştea ca în palmă succesiunea stelelor, cultul lui Zeus şi diferenţa dintre bine şi rău. Apoi, ajungând în Egipt, s-a instruit în instituţiile şi religia acelui popor şi, în cele din urmă, s-a întors acasă. Pe acesta, Regele l-a primit cu mare cinste şi l-a avut ca prim-ministru, iar El şi treburile regale şi pe cele divine le administra pe toate prin voinţă (prin semne cu capul). Acesta, din cauza oboselii, a coborât în cavernă, iar acolo a constituit (a pus la punct) dreptul Sueonilor pe care întregul popor îl duce mai departe la urmaşi").

§7. A coborât, spun, în peşteră, a cărei intrare o voia neştiută. Cam în acelaşi chip narează şi Strabon această istorie, scriind că Zamolxis ar fi intrat într-o peşteră care era inabordabilă celorlalţi (*abaton toi alloi*) (**Geogr.** VII, p.m. 207 şi urm.). Spre a-l imita pe preceptorul lui, care tocmai intrase în peştera numită Ida (*ei to Idaion kaloumenon antron*) , a încercat să intre şi el, Zamolxis, în peşteră, susţine Malchus (**Vita Pythag.**). Adaugă-l şi pe Laertius (**De vita Dogm. et apopht. Philos.** , lib. VIII, **De Pythagora**), unde afirmă că l-a primit Pythagora "*doulon Zamolxin w Getai uousi, Kronon nomizonte w Fhsin Hrodoto*" ("pe sclavul Zamolxe, pe care Geţii îl consideră sfânt, după cum relatează Herodot"). Şi deşi strălucitul bărbat Isaacus Casaubonus la notele pe care le face în acest loc, afirmă că ar fi o greşeală de ortografie şi că, în consecinţă, ar trebui revizuit totul, dacă chiar aşa a fost scris la Herodot: *Gebeleizin nomizonte* ("numindu-l Gebeleizis"). În afară de aceasta, sunt socotite următoarele cuvinte *w Fhsin* ca fiind adăugate de către marele erudit Aegidius Menagius. Este foarte posibil ca în loc de Hrodoto să poată fi citit *ipwoboto*, adică să fi fost scris *Hippobotus thn twn filosofwn anagrafhn* ("o anagramă a filosofilor"), de care Laertius se foloseşte frecvent. Eu cred mai curând că a fost aprobat de către doctissimul Monachius (**Animad. Ad** b. I) că transpunerea cuvintelor lui Laertius a fost săvârşită de către copişti ca el să poată fi citit în acest chip: "*w*

Getai uousi, o Fhsin Hrodoto, Kronon nomizonte " ("Geţii îl socot sfânt - pe Zamolxis -, numindu-l Cronos", relatează Herodot), cuvinte care, din motive de colaţiune, să fi fost scrise pe margine mai întâi, care apoi s-ar fi putut introduce în context şi continua cuvântul lui Laertius - ceea ce ştim sigur că se întâmpla - să se strecoare unele din marginalii în multe locuri, ba chiar în cazul celor mai mulţi autori Oare nu tot de către copişti este şi locul corupt al lui Hesychius (p.m. 409). "*Alloi de tw Kronw einailegousin* " ("Alţii susţin că în text este *lui Cronos*"). Căci, de fapt, corect pe acesta ar trebui să-l citeşti împreună cu Salmasius: *ton Kronon* i.e. pe Saturn, considerat de către alţii a fi Zamolxis. Oricum ar fi, în Soare şi inclusiv în Samolse, recunoaştem un Saturn, cum o demonstrează mai jos onorata Antichitate.

Rezumat Cap. IV, 1-7

§1. Nu începe nici o îndoială că pe vremea lui Zamolxis au existat legi scrise. Mărturie ne stau scrierile lui Joannes Magnus şi Jornandes. **§2.** La aceştia se adaugă şi autoritatea lui Ablavius. De aceeaşi părere sunt şi ceilalţi autori greci şi latini. **§3.** Toate acestea se pun de acord şi cu opinile şi judecăţile locuitorilor greci din Hellespont şi Pontul Euxin, de pe vremea lui Herodot. **§4.** Unele corecturi aduse textului homeric acolo unde vorbeşte despre Pythagora. Savanţii filosofiei au fost numiţi odinioară *sofişti*. Totuşi, prin argumente puternice, cei care se învârteau în jurul lor i-au etichetat cu acest epitet. Părerea lui Herodot despre lăcaşul subteran al lui Zamolxis. **§5.** Acordul şi armonia perfectă dintre incunabulele vechilor Goţi (adică Geţi) cu Herodot. **§6.** Nici codexurile manuscrise mai recente nu sunt diferite. În suita neîntreruptă cu codexul acesta se găseşte şi acela împodobit cu numele unor regi importanţi, sub titlul lui JOANNES al III-lea. **§7.** Chiar şi afirmaţiile lui Strabon sunt în deplină concordanţă cu cele ale scriitorilor noştri. Locul lui Laertius în această temă şi corectat şi explicat.

§1. Socot că sunt suficiente şi foarte clare dovezi, ba chiar străvechi, care să ne permită să afirmăm că pe vremea lui Zamolxis au existat legi scrise. Joannes Gothus, de pildă, relatează că Zamolxis, o dată întors de la Pythagora în patrie, a început să împărtăşească Geţilor *preceptele filosofice şi legile de aur pe care el le învăţase de la dascălul său* (**Hist. Sueon. Gothorumq.**, lib. III, c. 15); Jornandes (**De Getarum sive Gothorum origine et rebus gestis**, c. V şi XI), el însuşi scriitor got, din respect pentru cei vechi (Lundius îl are în vedere mai întâi pe Dio Chrisostomus (sec. I) care a scris un tratat **Getica** şi care i-a servit ca model lui Jordanes, după cum repetat o mărturiseşte, n.t.) care scriseseră istorii şi anale ale Goţilor (i.e. Geţilor sau şi ale lor, căci aşa cum am subliniat-o repetat şi cum o spune clar şi Lundius, Goţii erau Geţii încă nesedentarizaţi, aşa cum fuseseră şi cei de la gurile lui Boristhenes -Nipru, despre care nareză Dio, n.t.) consemnează că Zamolxis şi Deceneu au fost de o erudiţie extraordinară şi că concetăţenii lor le sunt foarte recunoscători pentru legile date.

§2. Dar din mulţimea autorilor pe care Joannes Magnus îi laudă - Ablavius, Dexippus, Dio Chrysostomus, Orosius (şi el nu s-a gândit la scriitorii cei vechi), lăudând marele spirit de dreptate al Goţilor, mai sunt doi, dintre mulţi alţii, care vorbesc într-un singur glas: Nicolaus Ragvaldus (**Orat. Basi. Hab. et supra allegat.**) şi Paulinus Gothus (**Hist. Arct.**, lib. I, c. 40), demonstrând convingător că justiţia, puternică şi majestică a Goţilor provine din Suedia. Tot aici se cuvine să-l adăugăm pe eruditul Vulcanius Brugensis şi pe mulţi alţi scriitori, de toate neamurile, care s-au ocupat de Goţi, geţi şi Sciţi, şi o întreagă serie de alţii, enumeraţi mai sus chiar de mine (în **Epist. Ad Ord. Fris. Hist. Jornand. Praef.**).

§3. Desigur, despre Samolse, în deplin consens cu locuitorii greci de la Hellespont şi Marea Neagră, din vremea sa, o mărturiseşte Părintele Istoriei, după cum o subliniază Cicero (lib. I, **De legibus.**; **Herodot**, lib. IV, c. 95), "pentru ale cărui cărţi- ISTORIILE- recitate la Jocurile Olimpice, întreaga Grecie a ştiut să-l stimeze". Cuvintele lui Cicero sunt în deplină consonanţă cu toate manuscrisele şi cărţile noastre şi care sunt la dispoziţia cititorului bine intenţionat. Iată glasul bătrânului Herodot (c. IV, c. 95): "*Ton Zalmoxin touton eonta anqrwpon douleusai en Samw douleusai de Puqagorh tw Mnhsarou. eneuten de genomenon eleueron,kth amenon de apelein e thn ewutou ate de kakobiwn...*", că Zamolxis a fost un om şi a slujit ca sclav lui Pythagora, fiul lui Mnesarchus din Samos". După spusele lor, Zamolxis îşi dobândeşte libertatea şi apoi, adunând nişte bogăţii mari, se reîntoarce în patrie. Când şi-a dat seama că Tracii trăiau în condiţii rele ca nişte brute, el însuşi educat după obiceiurile ionice şi de aceea mai şlefuite decât cele care erau la Traci, căci trăise la un loc cu grecii şi cu ilustrul erudit Pythagora, şi-a construit o casă de oaspeţi unde el primea pe cei mai deosebiţi concetăţeni şi îi ospăta învăţându-i că nici el, nici comesenii şi nici cei ce se vor naşte de aci încolo, nu ar trebui să moară, ci să meargă într-un loc unde vor trăi veşnic şi se vor bucura de toate bunurile alese. În timp ce făcea acestea pe care tocmai vi le spusei, el îşi construia o locuinţă subterană; când fu gata, dispăru din faţa Tracilor, coborî în ea unde rămase timp de trei ani; între timp, tracii crezându-l mort, îl regretau plângându-l; în cel de-al patrulea an, se arătă privirii tracilor şi astfel el făcu credibile preceptele pe care le dăduse lor. Acestea le-a relatat Herodot, orientându-se după vorbele care circulau la băştinaşi. În capitolul imediat următor, deci, 96, Herodot spune clar că nu se încrede total acestor spuse privind locuinţa subterană, ci mai curând socoteşte că Zamolxis a trăit cu mulţi ani înaintea lui Pythagora, că a fost şi un om, născut pe pământ getic, dar şi zeu al Geţilor.

§4. Am redat întocmai ce a spus Herodot, neschimbând nici o iotă. Astfel, discursul acestuia despre Pythagora ca despre sofistul cel mai slab, "*ou tw asenesatw sofisth*", îmi pare asemănător cu chipul în care Homer îl descrie pe Ajax ca pe cel mai slab dintre Ahei ("*ouk afaurotaton Aaiwn*") care, este ştiut că a fost unul din cei mai viteji (lui Lundius îi scapă un amănunt: legat de istoria Troiei, au fost doi eroi numiţi *Ajax*: unul, fiu al lui Telamon, învins de Ulysse în disputa privind armele lui Ahile şi, înnebunind de durere, strangulă trupele grecilor, crezând că sunt ale Troienilor şi dându-şi seama de eroarea săvârşită, se sinucide; al doilea Ajax este fiul lui Oleus, care după asediul Troiei, naufragiază şi se refugiază pe o stâncă, de unde ameninţă cerul (aluzia frecventă "Ajax ameninţând zeii" este proverbială), apoi este înghiţit de valuri; deci Lundius i-a topit pe amândoi în unul, poate nici nu a greşit având în vedere contextul, n.t.). Atari expresii se găsesc frecvent la scriitorii latini, după cum observă Vorstius (**De latin. falso susp.**, c. XXV) şi experţii în filosofie s-au numit mai înainte *sofişti*, căci

aceştia printr-o expunere mai puţin onestă şi urmărind şi un câştig ruşinos, era profanat în cele din urmă numele filosofiei; dedându-se la artificii subtile, ei de fapt înrăiau pe alţii, atacându-i prin expresii ingenioase, în subiecte uneori scandaloase, deturnându-le în ipoteze paradoxale: "*paradoxou upoesei*", aşa că ei şi-au meritat numele de *sofişti*. Şi, astfel, nedepăşindu-şi condiţia lor, în ce priveşte povestea acelei locuinţe subterane relatate de Herodot, ei nici nu au respins-o, nici nu au aprobat-o, ci mai degrabă au acreditat ideea (de altfel exprimată direct de Herodot în cap. 96, n.t.) şi anume că Zamolxis ar fi existat cu mulţi ani înainte de Pythagora (a se vedea şi Plat. **Protag.**, Iocr., **Hel. land.** la început, Cic., II, **Acad. Questio**); la începutul capitolului imediat următor, unde din nou vorbeşte despre Zamolxis, Herodot spune: "fie că Zamolxis a fost un om în carne şi oase, fie că a fost un demon al Geţilor, să fie sănătos!" ("*eite de egeneto ti Zamolxi anrwpo, eit' eti daimwn ti Gethsi outo epiwrioairetw*. Şi totuşi nu trebuie să punem la îndoială faptul că, chiar înaintea lui Herodot, au existat scriitori care au relatat la fel : Cicero (**De claris orationibus, qui dicitur Brutus**, p.m. 266) însuşi afirmă că au existat asemenea poeţi, ba chiar înaintea lui Homer, care l-au cântat pe Zamolxis în poeziile lor festive.

§5. Cu opinia lui Herodot se pune de acord şi opinia, demnă de toată încrederea, a uneia din incunabulele noastre: "*Fyrsti war Samolthius sa er Lag framsordi medh mykli snilli / han war Pythagorassa Tharahl i Samey. Han for frälsgiswi hingat til alsheriar thing. Han bygdi har Htvs oc baudtill sijn Kunungi oc ollu stormânni um alt Svithiod pa raladi han vid pa er med honom satu t Hollini at Natvardi /oc Dryckio sina samanhasdu / at han Odain wäri oc theßin stad Odains: Litlu sidar hwars han vr asyn aldra thera / och eptr thrij ara Dag apnadis Jardr / tha kom han ater til war: pui trudu allir men uthan all genmali hwad i thessu mali sagt war*" ("Samolse a fost cel dintâi care, cu un deosebit meşteşug, şi-a scris legile, el care fusese sclav al lui Pythagora din Samos şi s-a eliberat, a sosit la noi şi comiţiile formate din cetăţenii strânşi laolaltă din întregul imperiu al Sueonilor, au venit pentru a-l sărbători. Cu înţelepciunea lui care întrecea cu mult pe cea a celor adunaţi în for, el a construit o casă, în care a invitat ca oaspeţi pe rege şi pe toţi nobilii. Acolo, printr-o cuvântare care a durat mai mult decât cina, a susţinut imortalitatea zeilor şi eroilor la Sciţii dispăruţi, că nemuritor va fi şi el şi cei din neamul său dintre multe popoare, insuflându-le totodată că acesta este locul nemuritorilor; nu mult după aceea, a dispărut dintr-o dată. După o absenţă de trei ani, s-a întors din nou printre ai săi spunând că aceasta are legătură directă cu spusele lui de mai înainte. Mă întreb oare dacă mai există un exemplu asemănător în care să se poată face dovada legăturii dntre vorbă şi faptă?").

§6. Mai există şi alte dovezi care susţin aceste spuse. Şi de ce nu? Doar mai există încă o serie de cărţi recent apărute care până mai deunăzi erau manuscrise. Să ne oprim la codexul regelui Joannes al III-lea şi să revedem multe alte manuscrise şi, cu stima pe care o datorăm, să le interpretăm. Nu te îndoi, căci iată ce scrie aici: "*Sammaledes war ett Varn fodt af Götherne / som tiente Pythagoras uthi Graecien, och lärde af honom himmelstekn / Gudz willta / och att äthskillia andt ifran godt genom bokliga konster. Then samma drog ifran Graecien och till Aegypten / och lärde ther the Fäders lärdom och Gudz dyrkan som the hade. Sedan drog han till sitt Fädernesland igen / och blef en Oswerste i Konungens Rädh / och hwad han beslutade / thet lät Konungen sä bliswa effter han hade forständ att skillia ondt isfrän godt. Then samma gaf fig i ehn Jorkuula / där han satt och studerade och tbland alle andre sijne studeringar drog han uth Sweriges Lag / ther then menige Man weeth sig att esterrätta*" ("Deja se născuse în acest neam al Goţilor (i.e. Geţilor) un copil, care, de îndată ce se făcuse mare, s-a angajat sclav la filosoful Pythagora, vestit în toată Grecia care cunoştea ca în palmă succesiunea stelelor, cultul lui Zeus şi diferenţa dintre bine şi rău. Apoi, ajungând în Egipt, s-a instruit în instituţiile şi religia acelui popor şi, în cele din urmă, s-a întors acasă. Pe acesta, Regele l-a primit cu mare cinste şi l-a avut ca prim-ministru, iar El şi treburile regale şi pe cele divine le administra pe toate prin voinţă (prin semne cu capul). Acesta, din cauza oboselii, a coborât în cavernă, iar acolo a constituit (a pus la punct) dreptul Sueonilor pe care întregul popor îl duce mai departe la urmaşi").

§7. A coborât, spun, în peşteră, a cărei intrare o voia neştiută. Cam în acelaşi chip narează şi Strabon această istorie, scriind că Zamolxis ar fi intrat într-o peşteră care era inabordabilă celorlalţi (*abaton toi alloi*) (**Geogr.** VII, p.m. 207 şi urm.). Spre a-l imita pe preceptorul lui, care tocmai intrase în peştera numită Ida (*ei to Idaion kaloumenon antron*) , a încercat să intre şi el, Zamolxis, în peşteră, susţine Malchus (**Vita Pythag.**). Adaugă-l şi pe Laertius (**De vita Dogm. et apopht. Philos.** , lib. VIII, **De Pythagora**), unde afirmă că l-a primit Pythagora "*doulon Zamolxin w Getai uousi, Kronon nomizonte w Fhsin Hrodoto*" ("pe sclavul Zamolxe, pe care Geţii îl consideră sfânt, după cum relatează Herodot"). Şi deşi strălucitul bărbat Isaacus Casaubonus la notele pe care le face în acest loc, afirmă că ar fi o greşeală de ortografie şi că, în consecinţă, ar trebui revizuit totul, dacă chiar aşa a fost scris la Herodot: *Gebeleizin nomizonte* ("numindu-l Gebeleizis"). În afară de aceasta, sunt socotite următoarele cuvinte *w Fhsin* ca fiind adăugate de către marele erudit Aegidius Menagius. Este foarte posibil ca în loc de Hrodoto să poată fi citit *ipwoboto*, adică să fi fost scris *Hippobotus thn twn filosofwn anagrafhn* ("o anagramă a filosofilor"), de care Laertius se foloseşte frecvent. Eu cred mai curând că a fost aprobat de către doctissimul Monachius (**Animad. Ad** b. I) că transpunerea cuvintelor lui Laertius a fost săvârşită de către copişti ca el să poată fi citit în acest chip: "*w Getai uousi, o Fhsin Hrodoto, Kronon nomizonte* " ("Geţii îl socot sfânt - pe Zamolxis -, numindu-l Cronos", relatează Herodot), cuvinte care, din motive de colaţiune, să fi fost scrise pe margine mai întâi, care apoi s-ar fi putut introduce în context şi continua cuvântul lui Laertius - ceea ce ştim sigur că se întâmpla - să se strecoare unele din marginalii în multe locuri, ba chiar în cazul celor mai mulţi autori Oare nu tot de către copişti este şi locul corupt al lui Hesychius (p.m. 409). "*Alloi de tw Kronw einailegousin* " ("Alţii susţin că în text este *lui Cronos*"). Căci, de fapt, corect pe acesta ar trebui să-l citeşti împreună cu Salmasius: *ton Kronon* i.e. pe Saturn, considerat de către alţii a fi Zamolxis. Oricum ar fi, în Soare şi inclusiv în Samolse, recunoaştem un Saturn, cum o demonstrează mai jos onorata Antichitate.

•